

10 jaar stadsvogelonderzoek in Terneuzen

Katspolder en Zeldenrust

2008 - 2017

Foto: Johnny du Burck

Natuurbeschermingsvereniging

De Steltkluut

Alex de Smet

25 februari 2018

Stadsvogels in Nederland

- het stedelijk gebied beslaat 16 % van het totale landoppervlak
- Vogelsoorten waarvan meer dan 32 % in de stad broedt noemen we stadsvogels (20 soorten)
- In de periode 1990 – 2017 is de populatie stadsvogels meer dan de helft (13 soorten) afgenomen

**Zwerm
spreeuwen in de
Middeleeuwen**

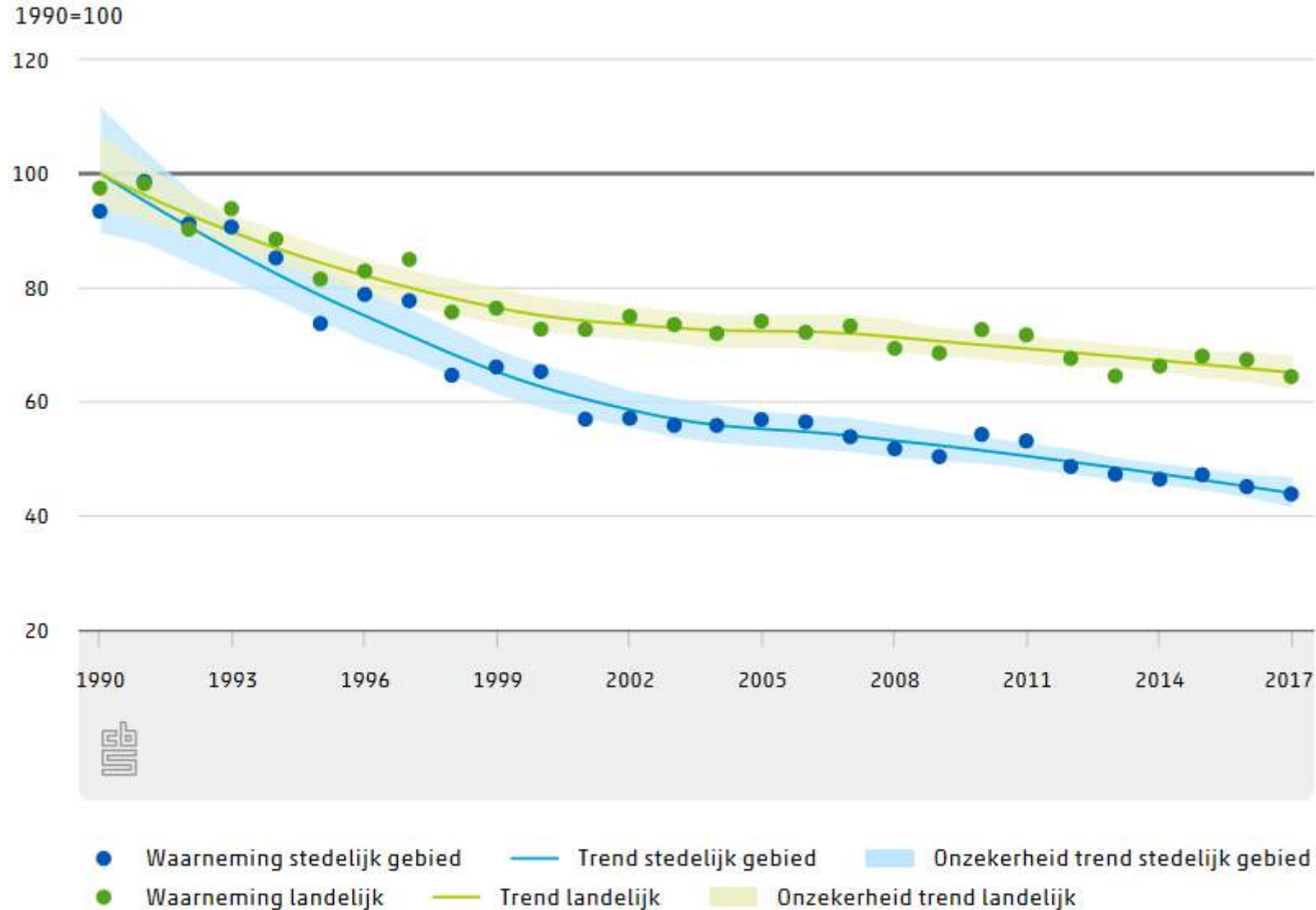
Spreeuwenpotten in de Middeleeuwen

Stadsvogelsoorten in Nederland 1990 - 2017

Trend van stadsvogels in Nederland 1990 - 2017

Stadsvogels in Nederland

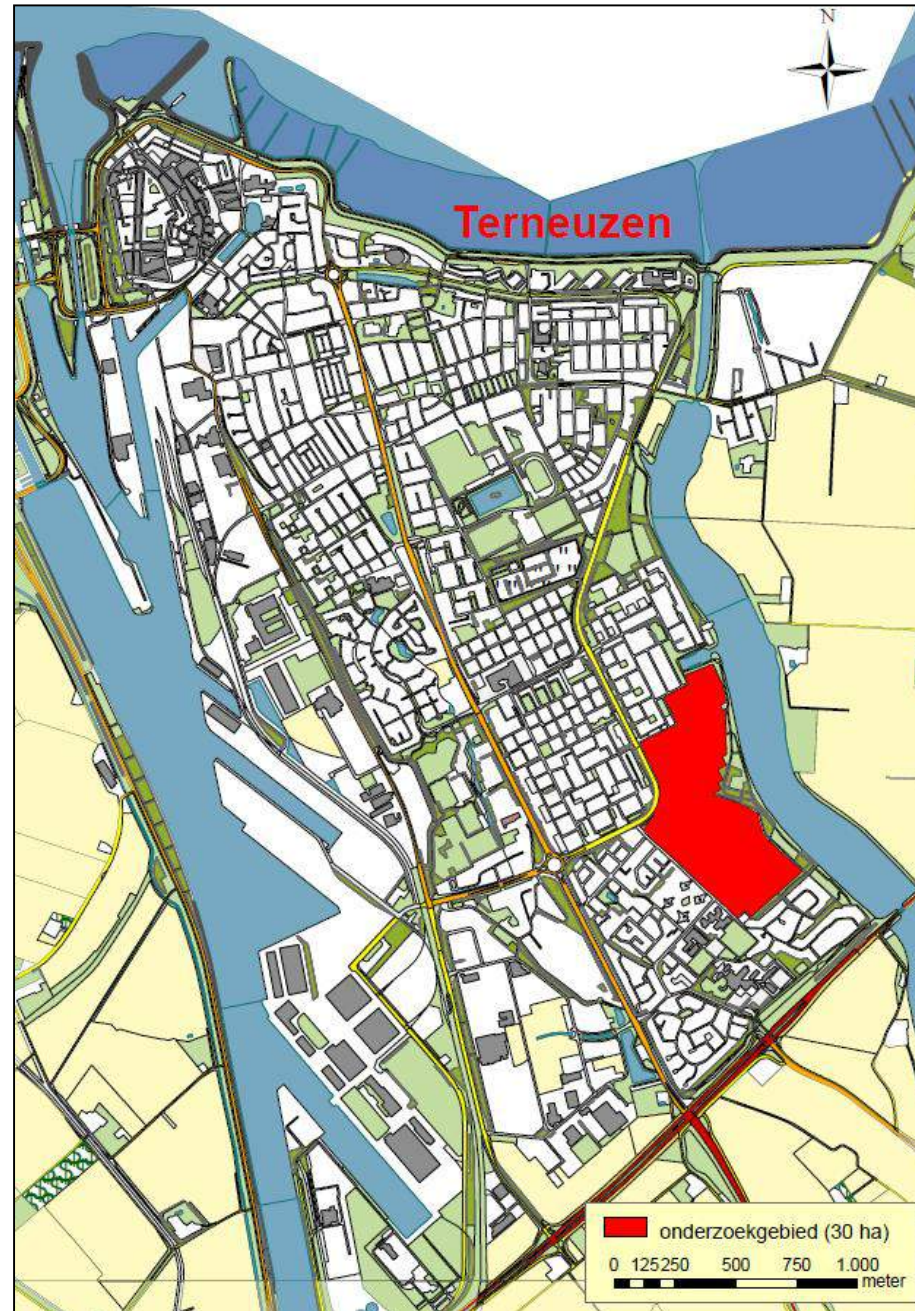
oorzaken afname

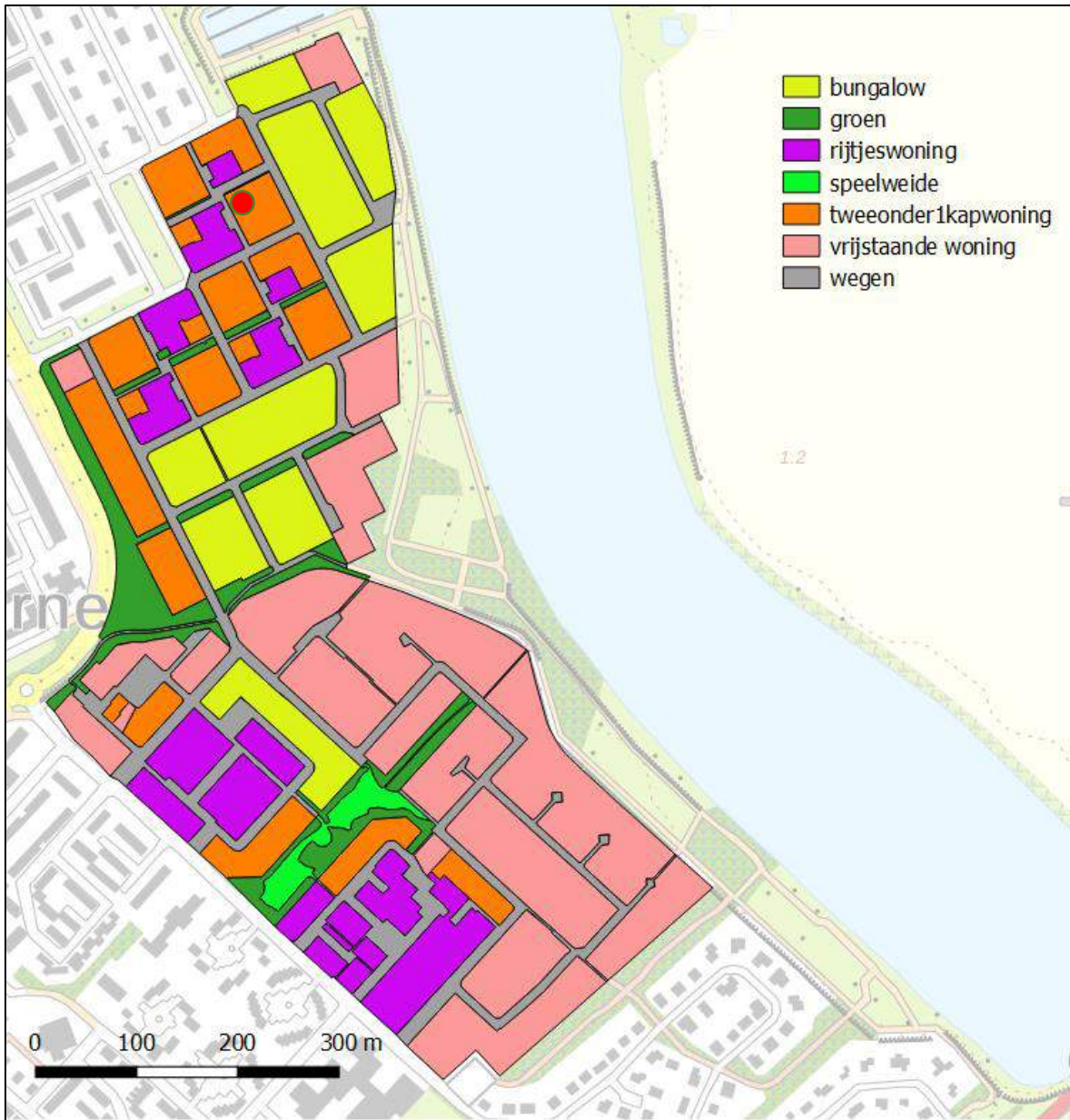
- De (na-)isolatie van woningen, waardoor minder nestgelegenheid voor huismussen, spreeuwen en gierzwaluwen
- Minder voedselbronnen (zaden, insecten)
- Verstening en verschutting → minder schuil- en broedgelegenheid

Doelstelling van het stadsvogelonderzoek Terneuzen:

- Er wordt weinig onderzoek gedaan naar stadsvogels in Nederland (MUS)
- In beeld brengen van verspreiding, soorten, aantallen en trends
- Aanbevelingen doen voor het in stand houden van de stadsvogelpopulatie en het bevorderen van de toename hiervan

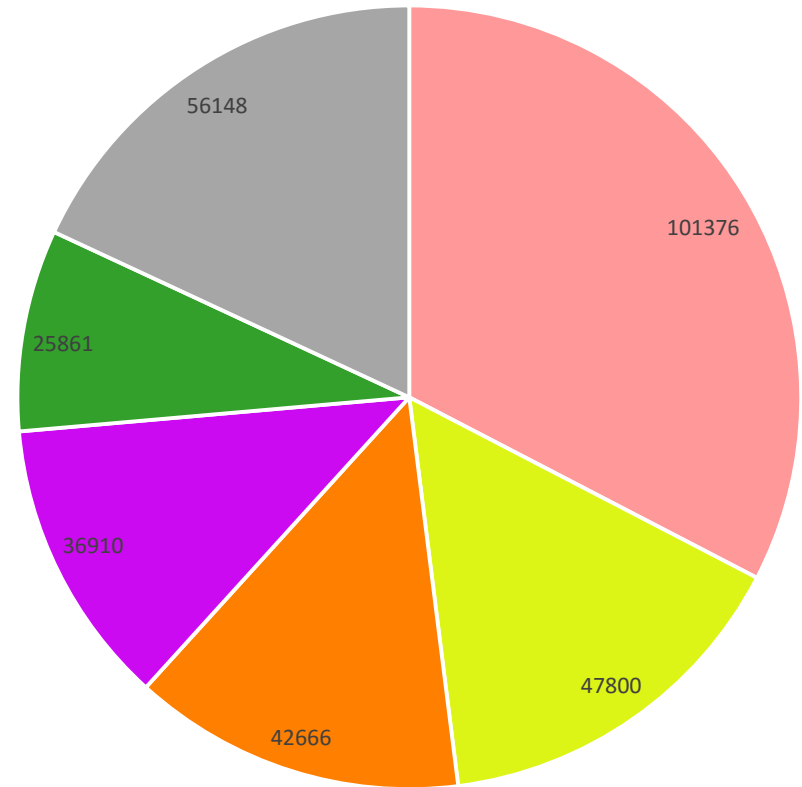
Ligging onderzoeksgebied

Inrichting onderzoeksgebied

Oppervlakte: 30 ha

vrijstaande woning

bungalow

twee-onder-een-kapwoning

rijtjeswoning

groenstrook

verhard

bungalows

rijtjeswoningen

vrijstaande woningen

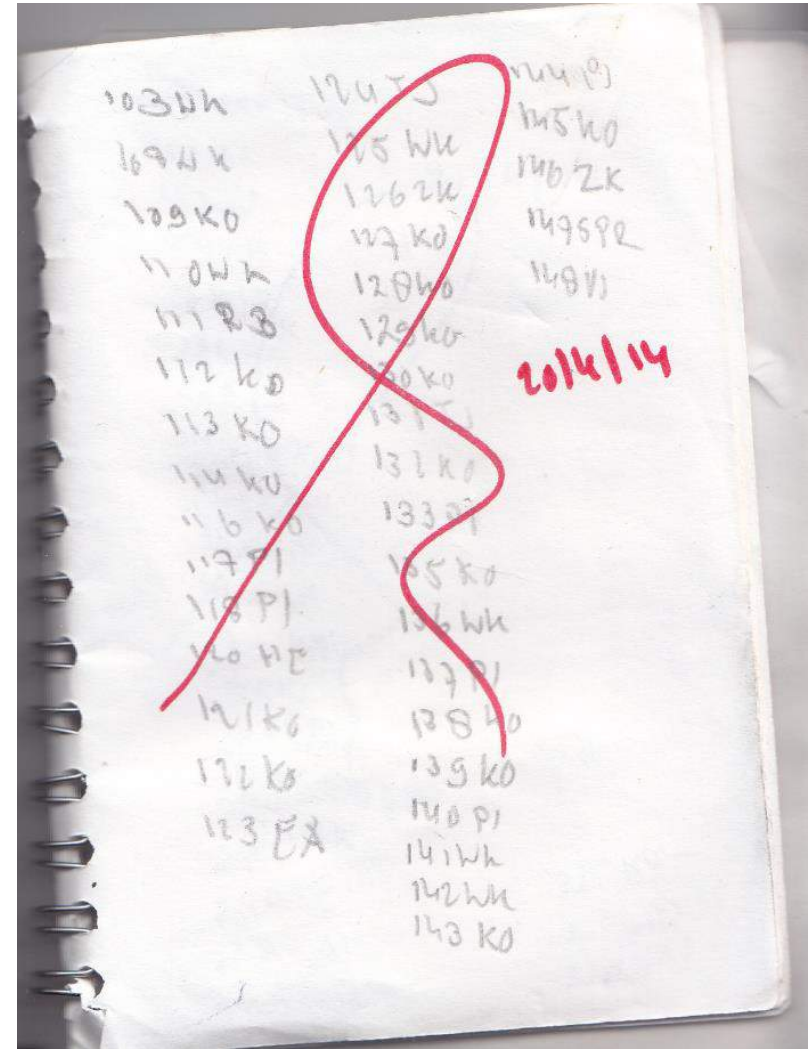
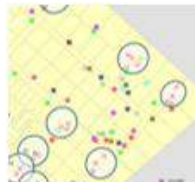
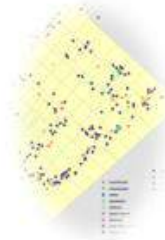

twee-onder-een-kapwoningen

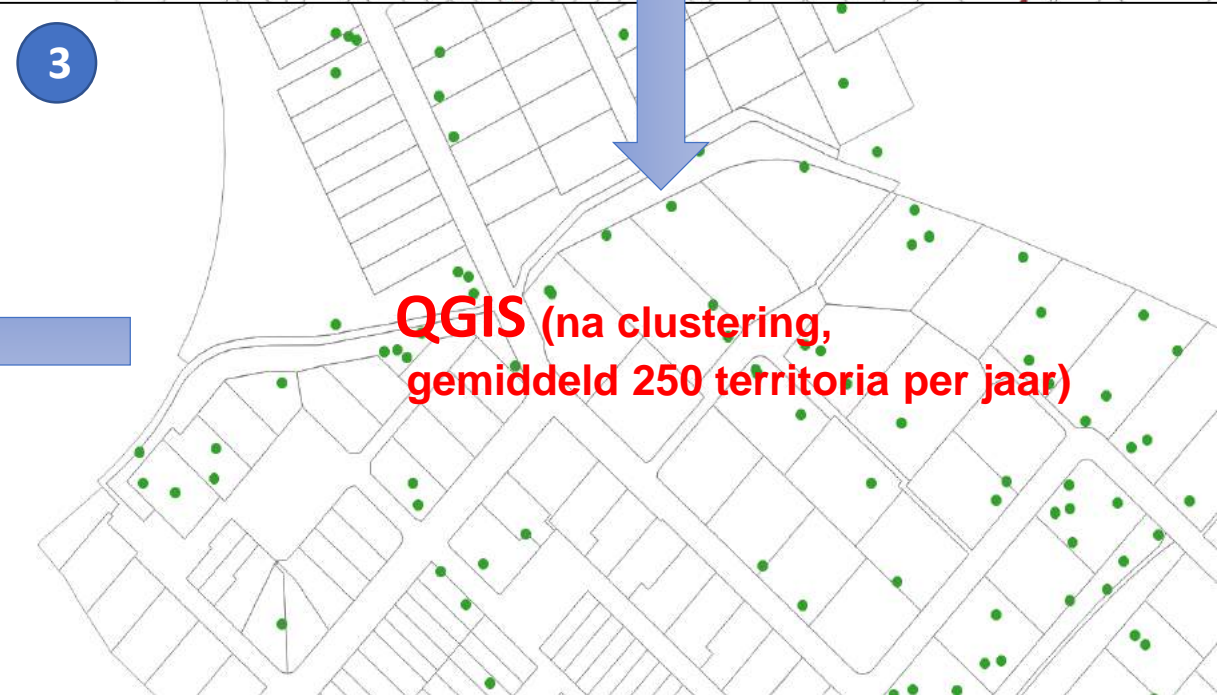
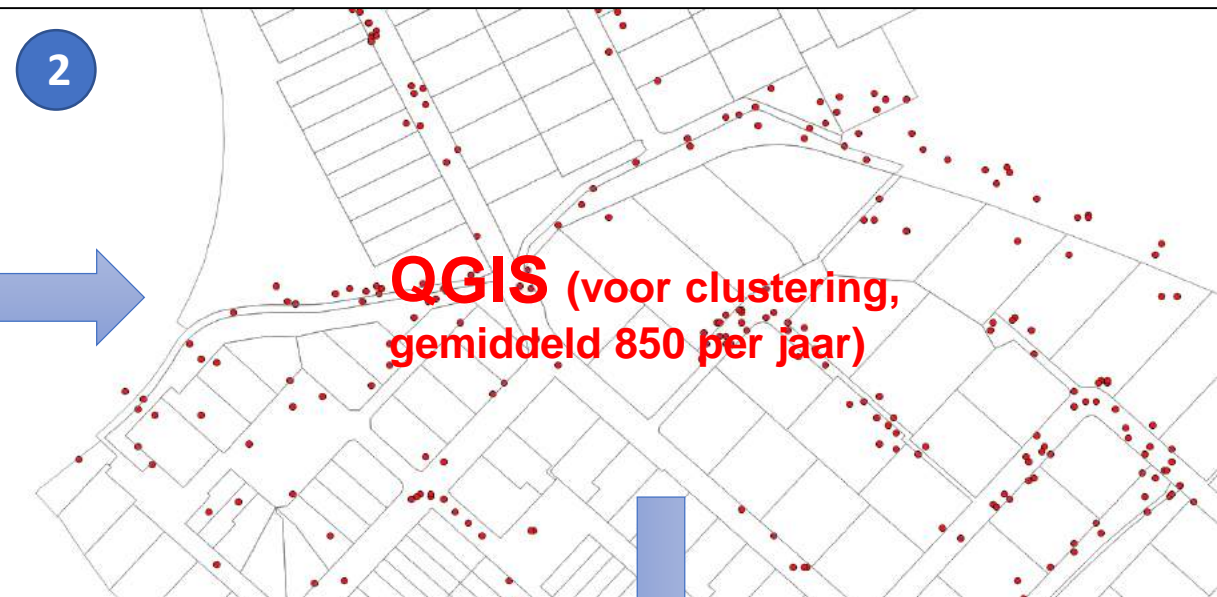
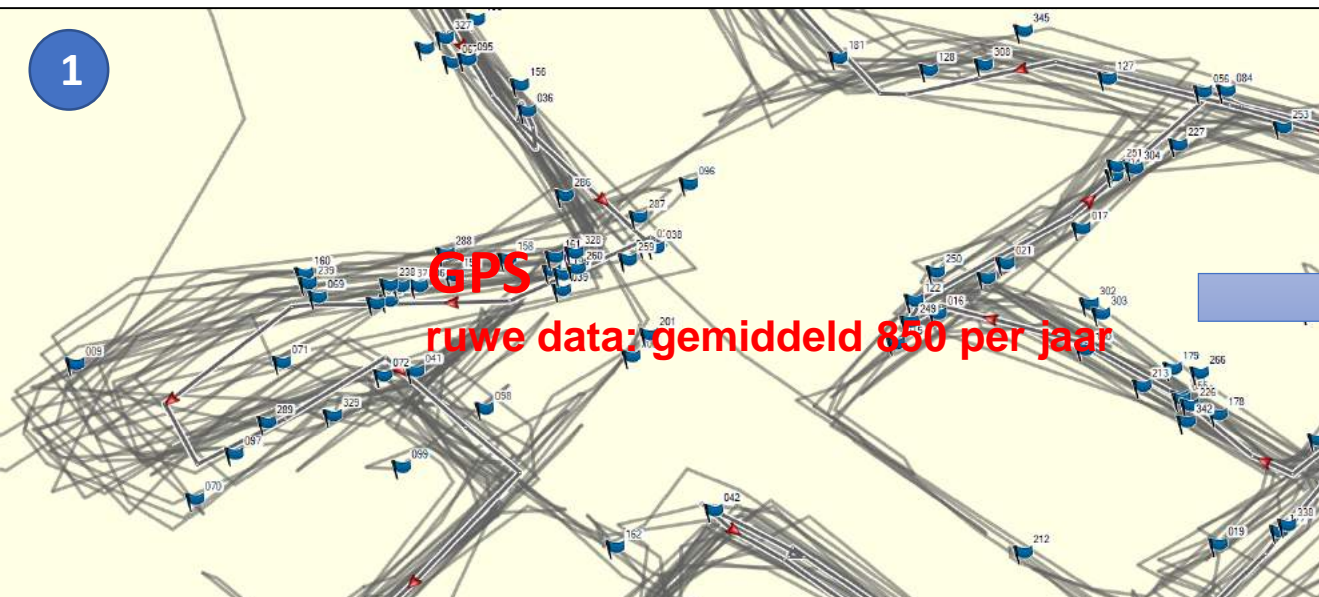
groenstrook

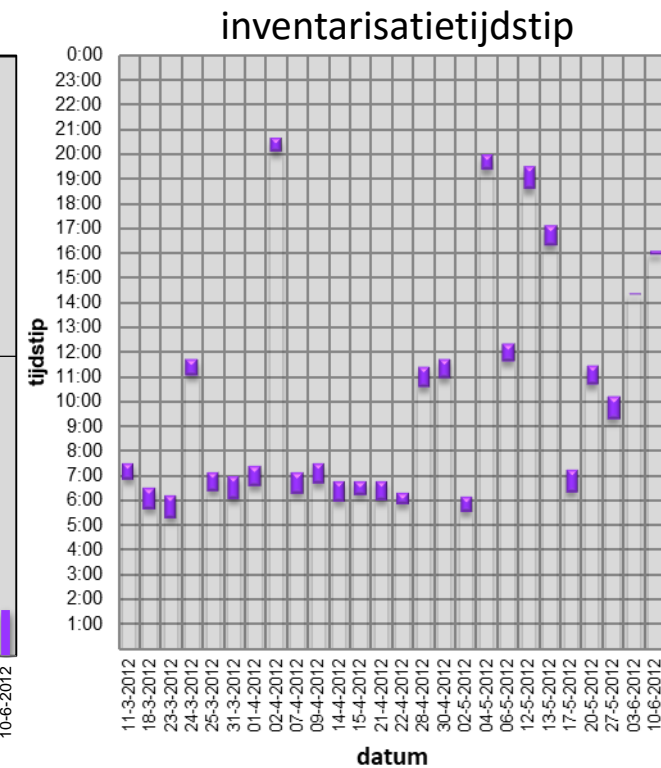
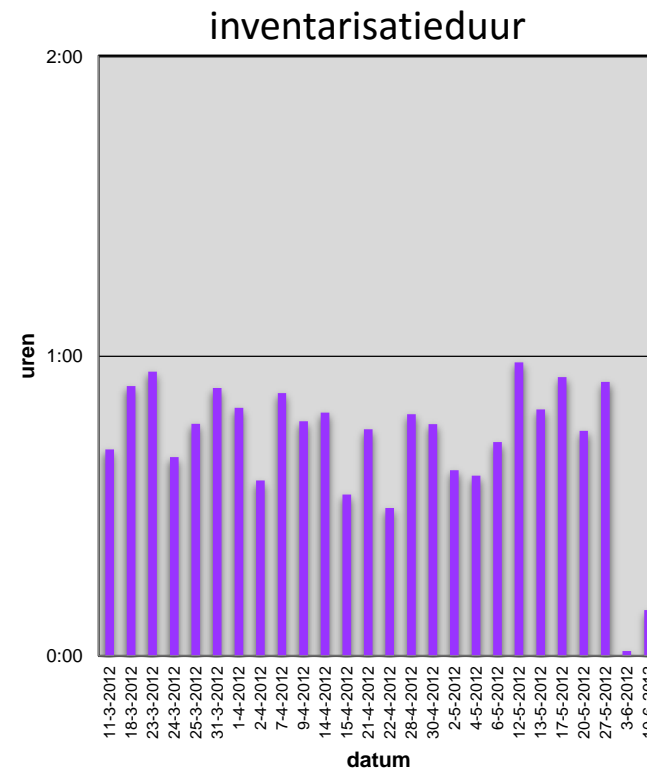

BMP-A volgens uitgebreide territoriumkartering (SOVON-richtlijn)

Data transitie

jaar	inventarisatieperiode	bezoeken (n)
2008	30-3 t/m 25-5	16
2009	13-3 t/m 27-6	23
2010	21-3 t/m 27-6	13
2011	6-3 t/m 12-6	19
2012	11-3 t/m 10-6	26
2013	30-3 t/m 14-6	25
2014	23-2 t/m 15-6	24
2015	8-3 t/m 30-5	21
2016	6-3 t/m 28-5	16
2017	11-3 t/m 3-6	22

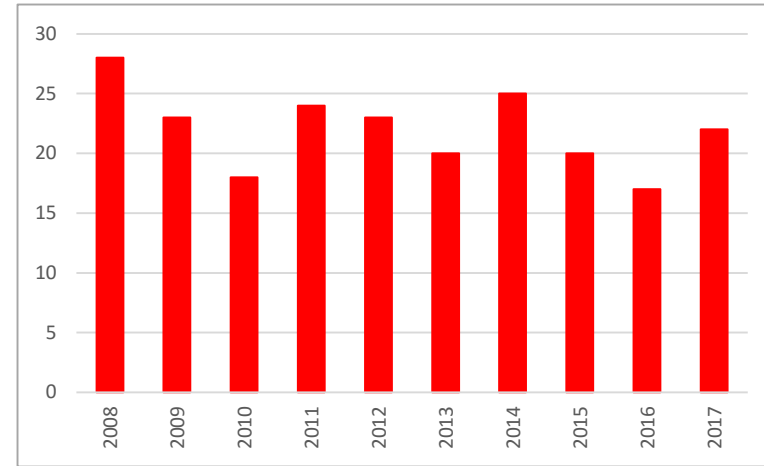

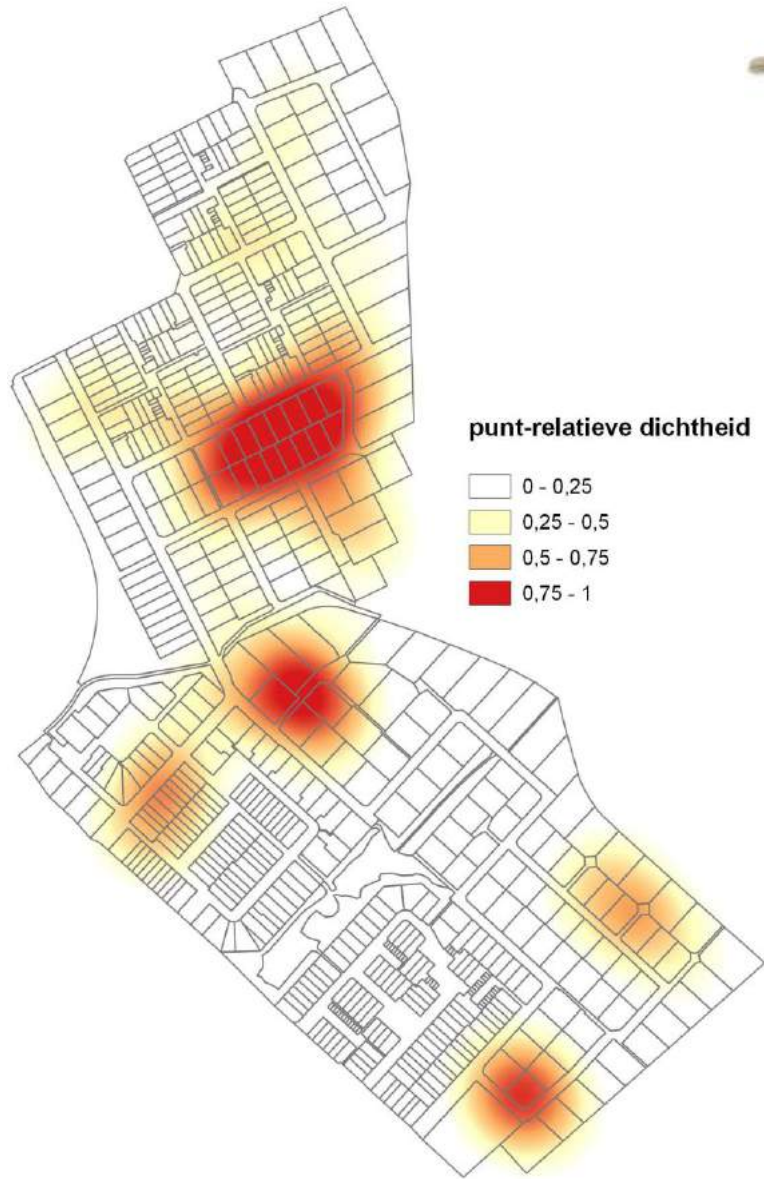
Gemiddelde afstand per telling: 7,1 km

Gemiddelde totale afstand per jaar: 150 km

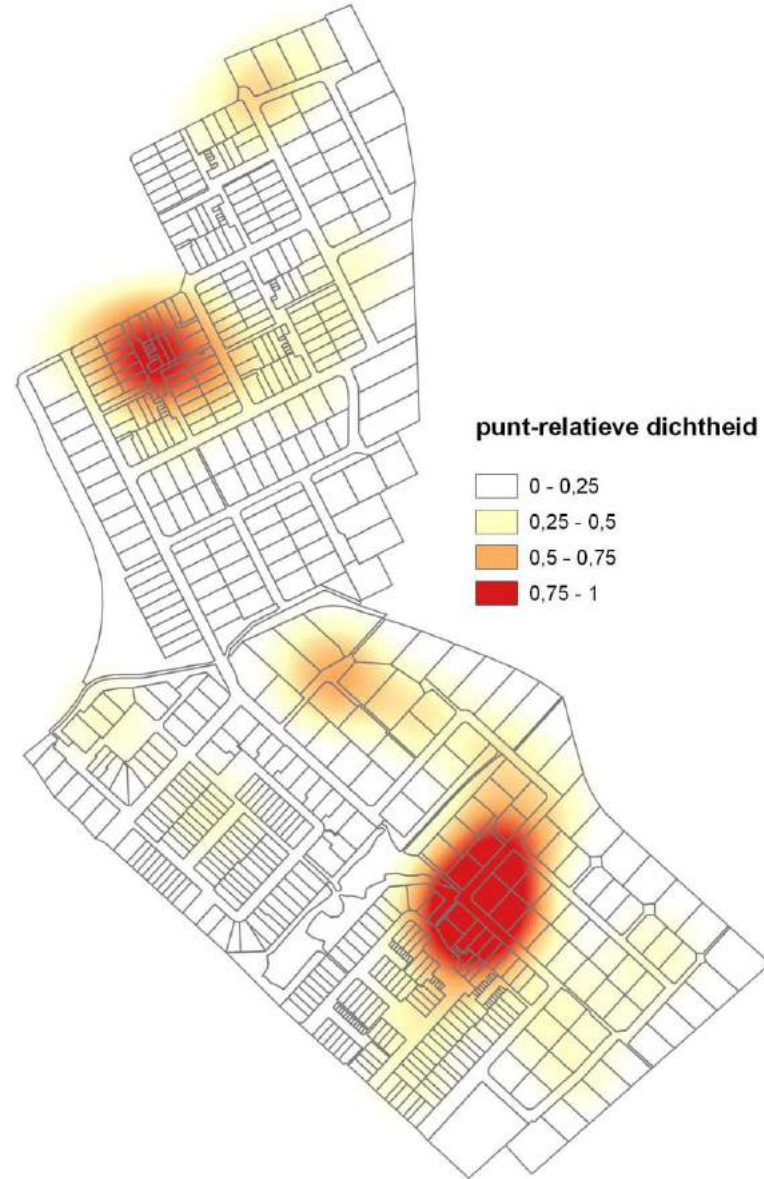
Gemiddelde inventarisatietijd per telling: 50 minuten

Gemiddelde inventarisatietijd per jaar: 20 uur

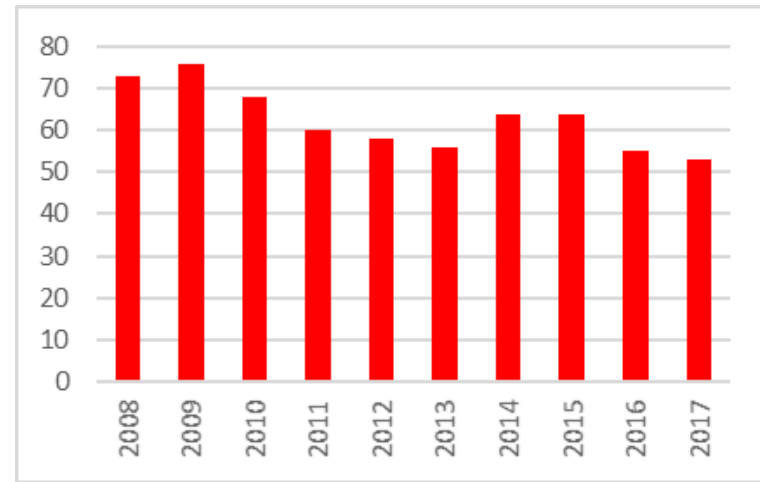
2008

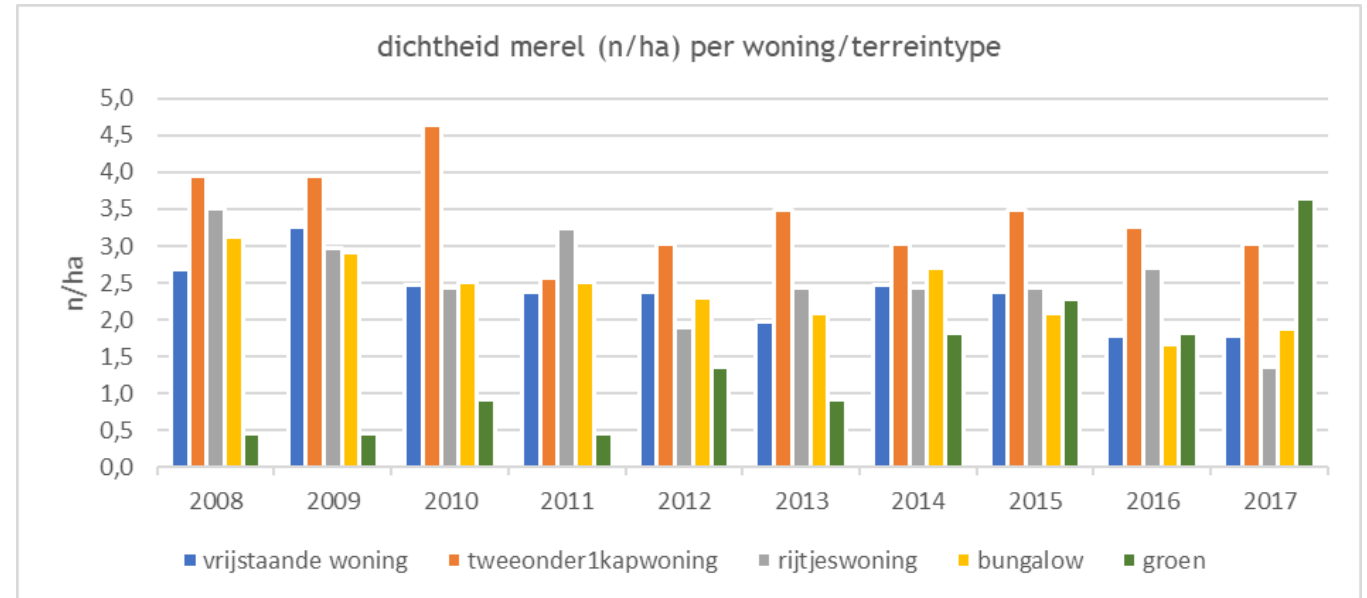
2017

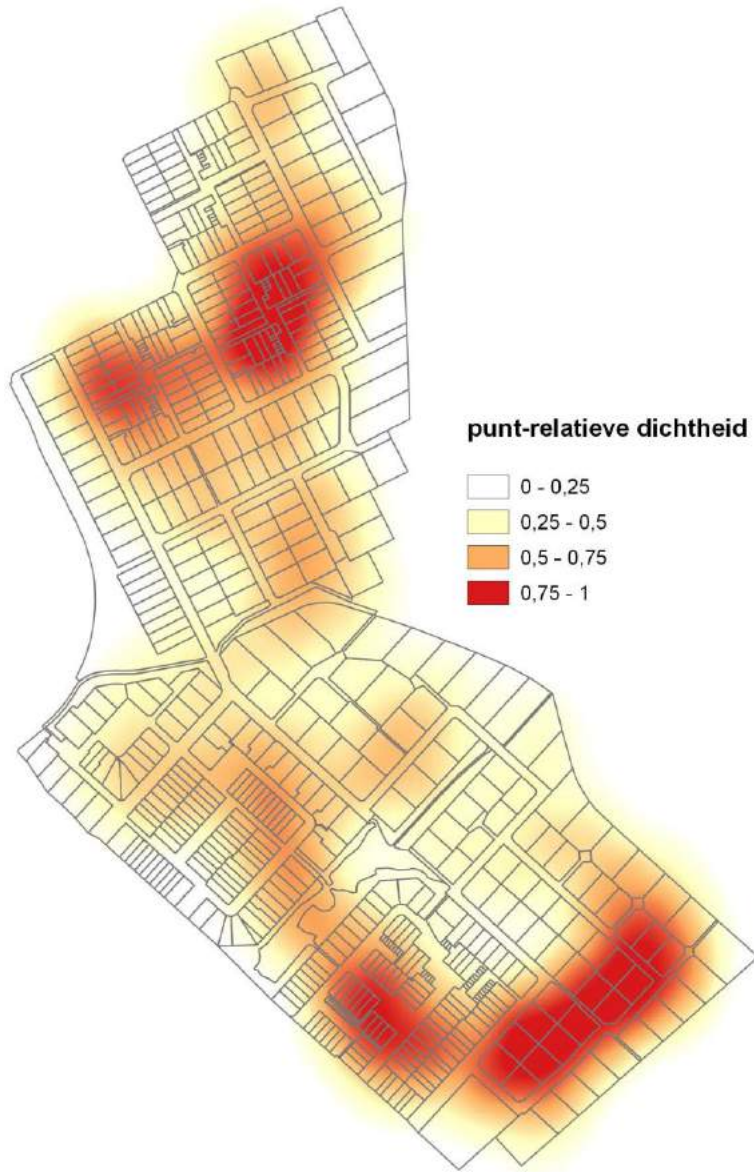

2008

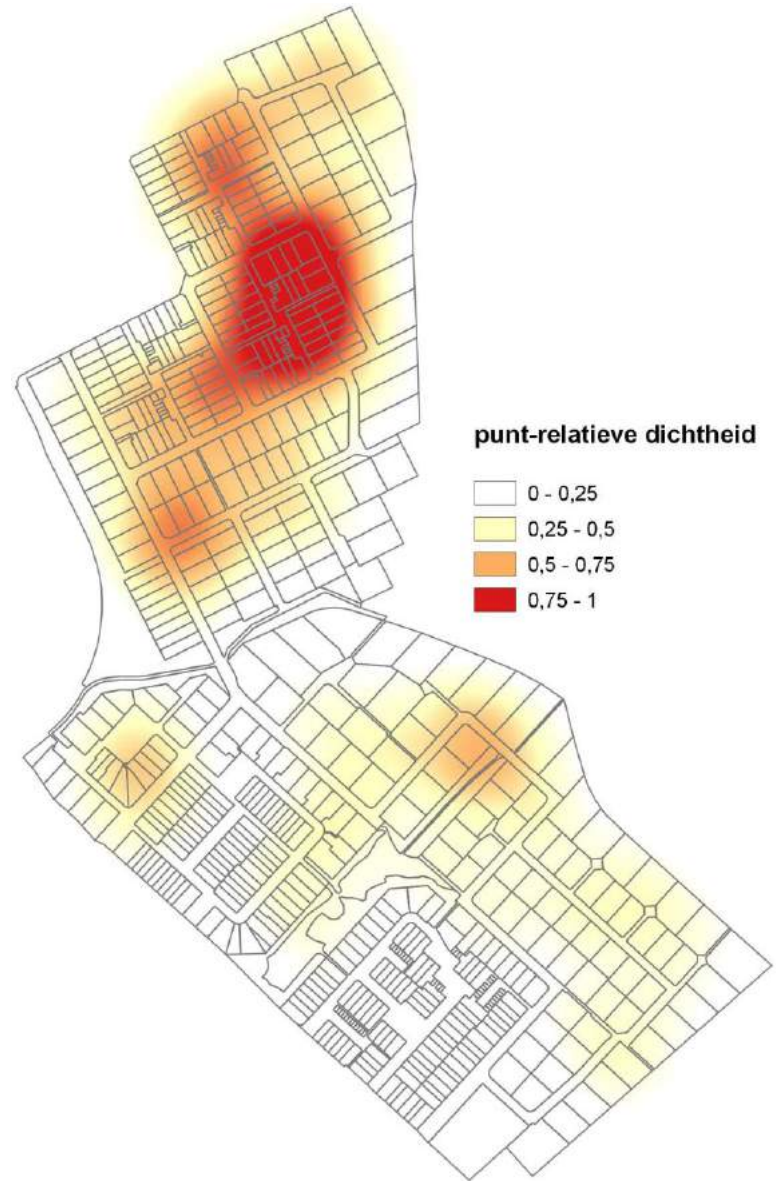

2017

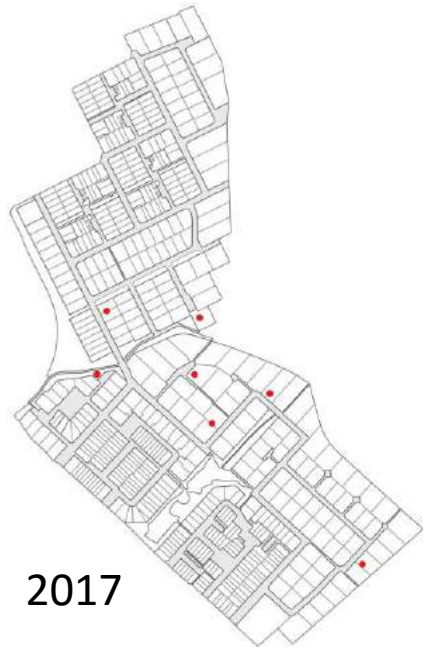
2008

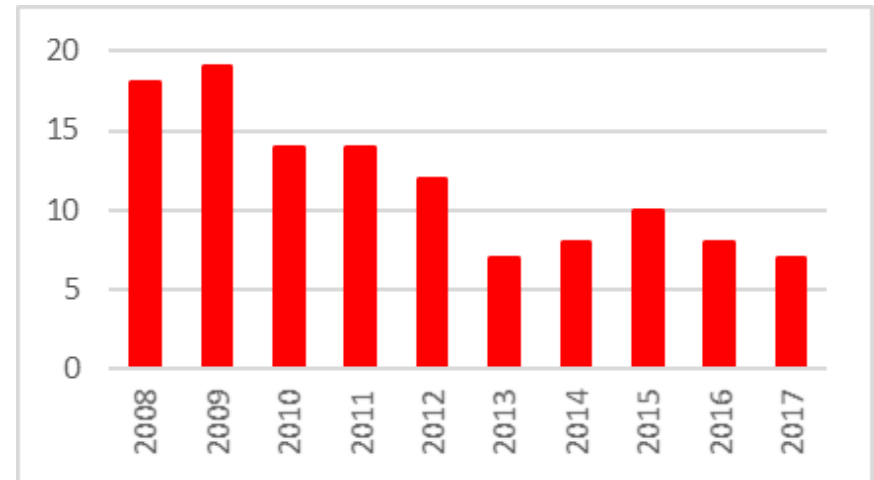
2017

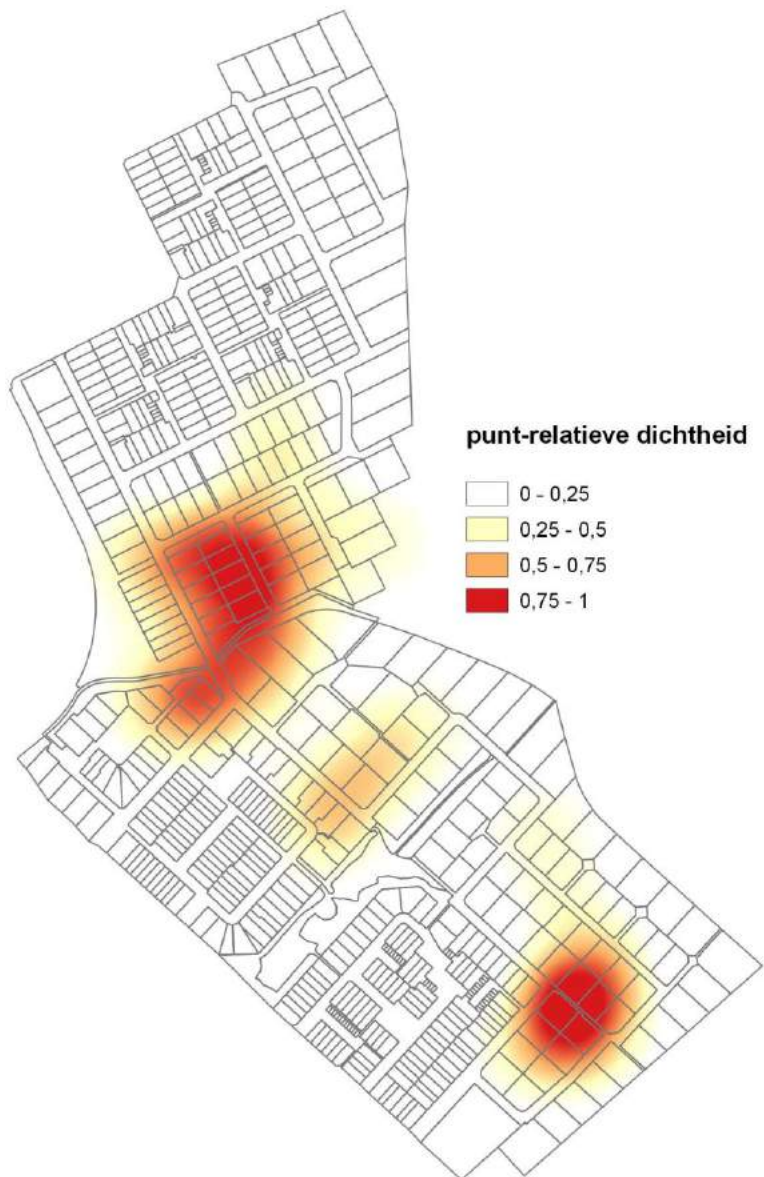

2008

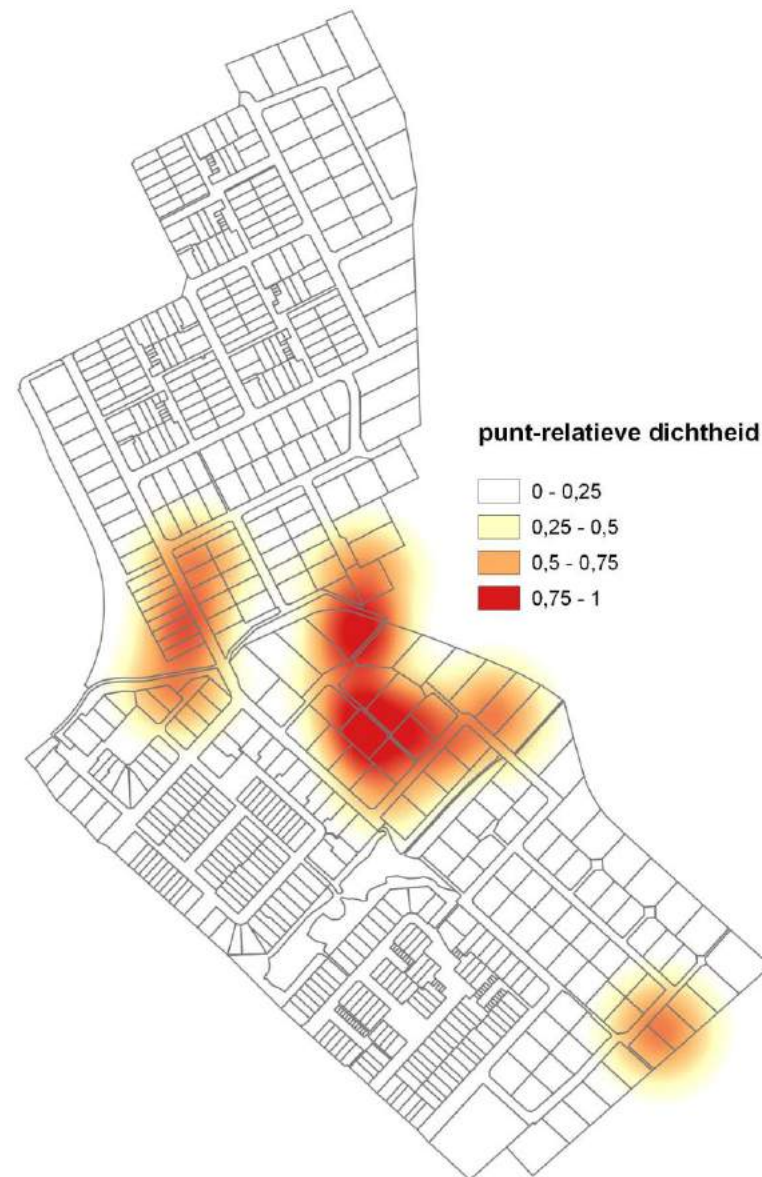

2017

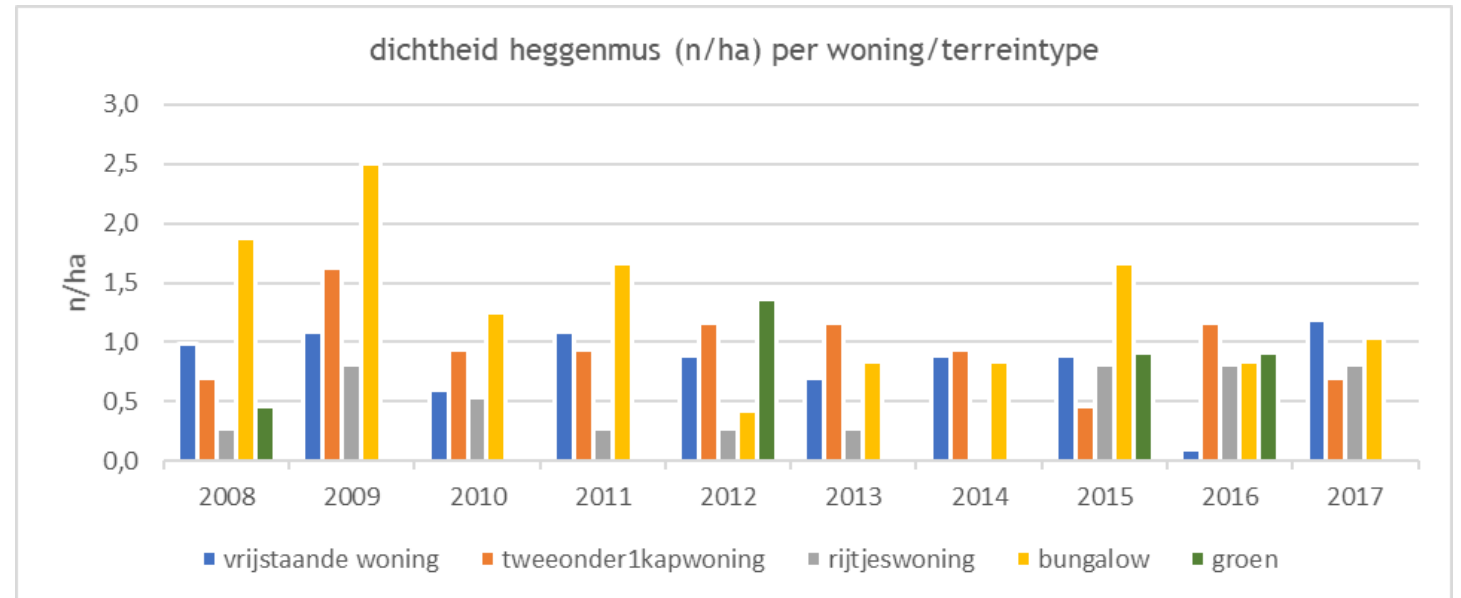
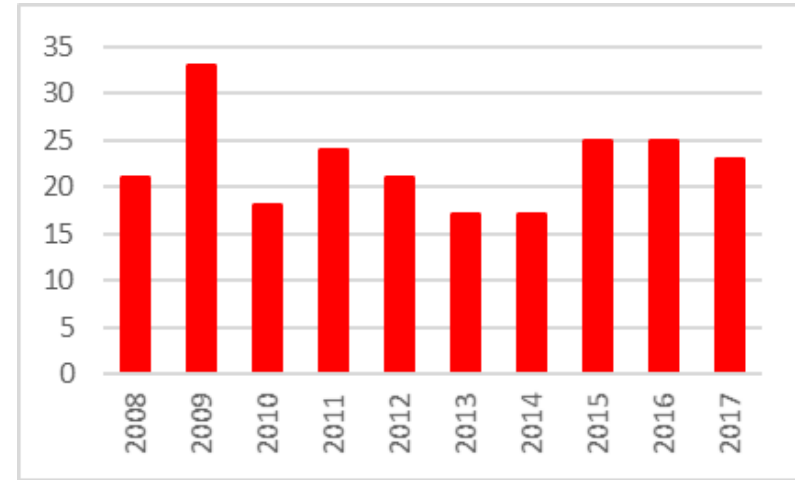

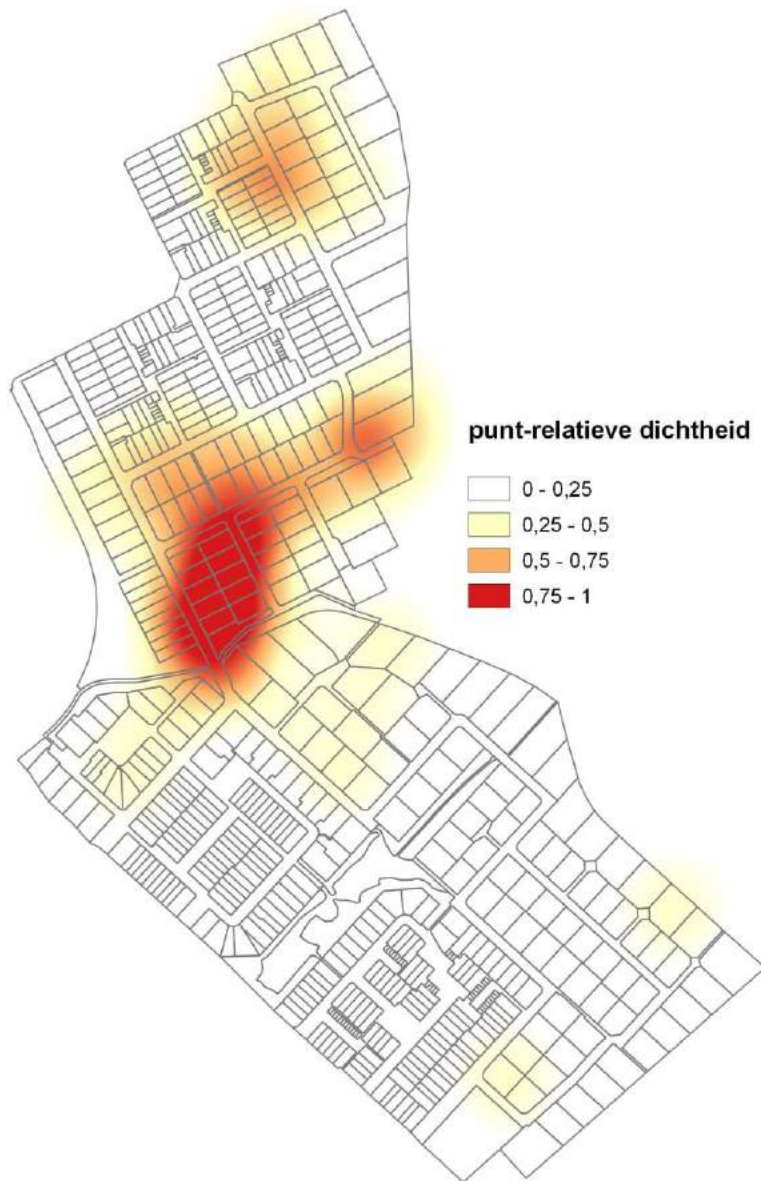

2008

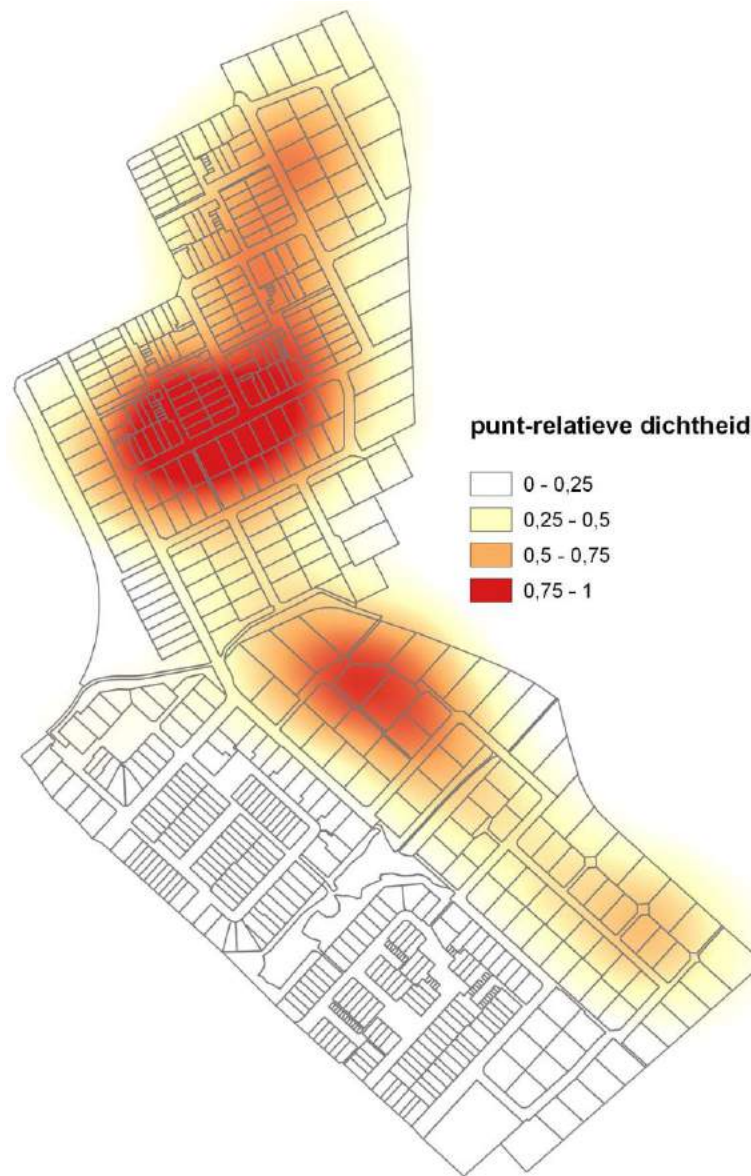

2017

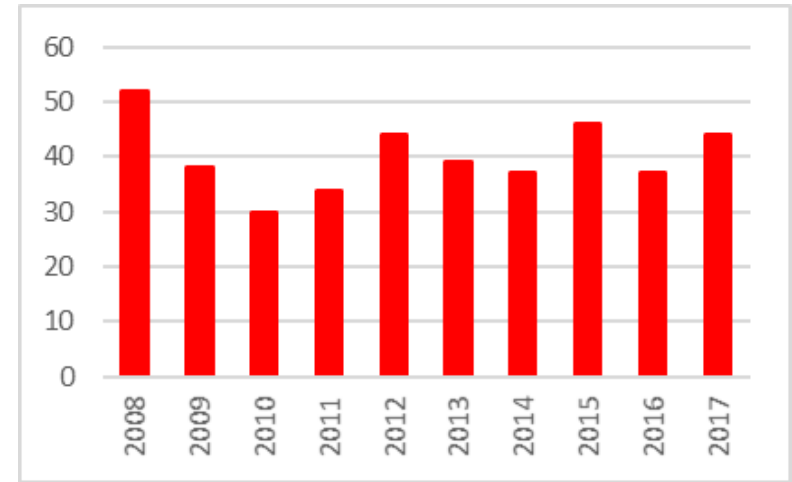

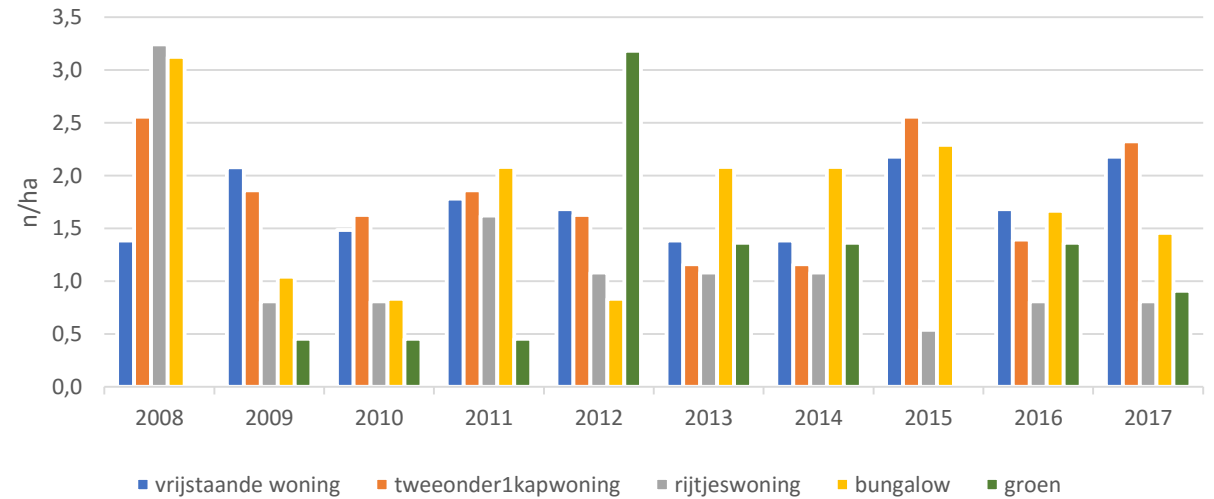
2008

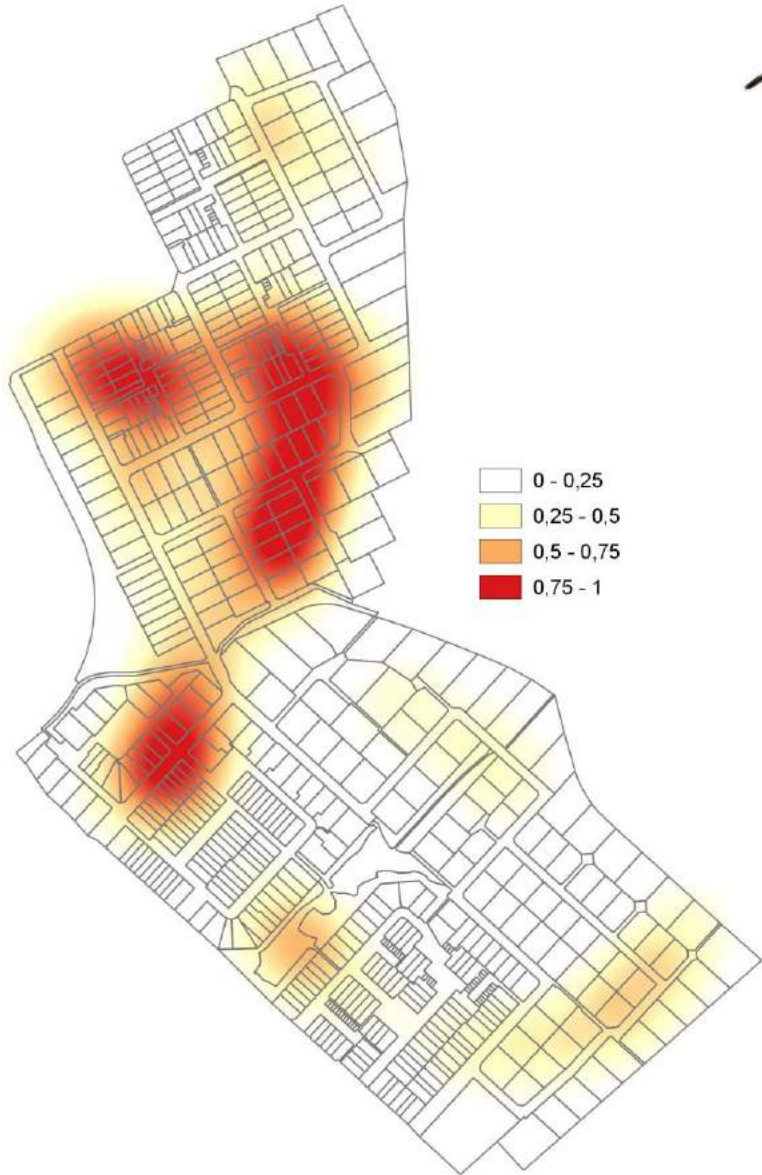

2017

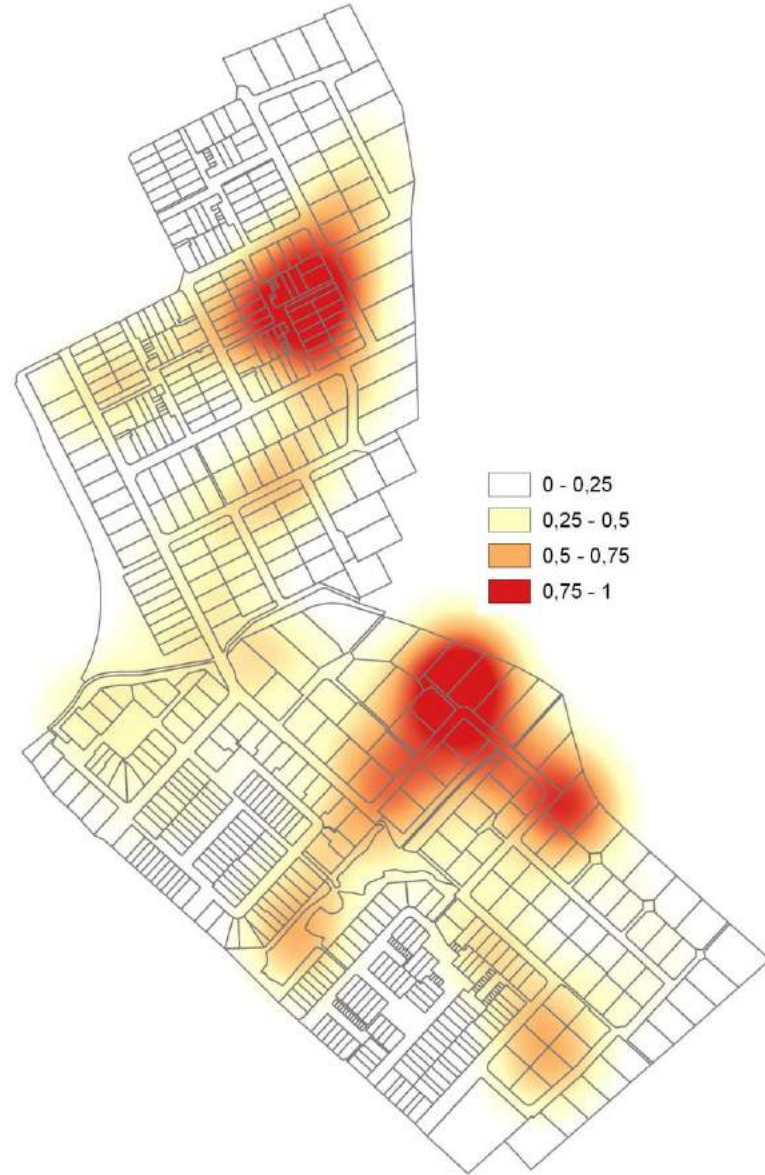

dichtheid koolmees (n/ha) per woning/terreintype

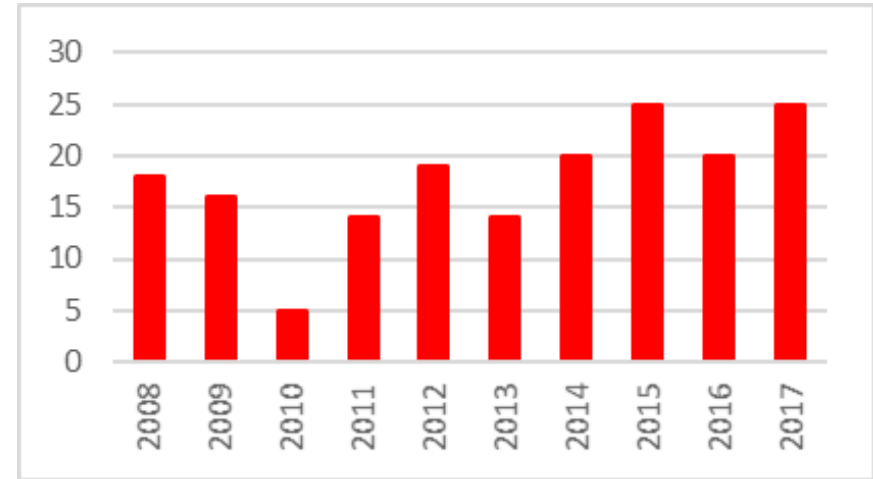

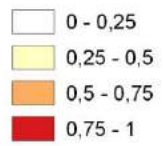
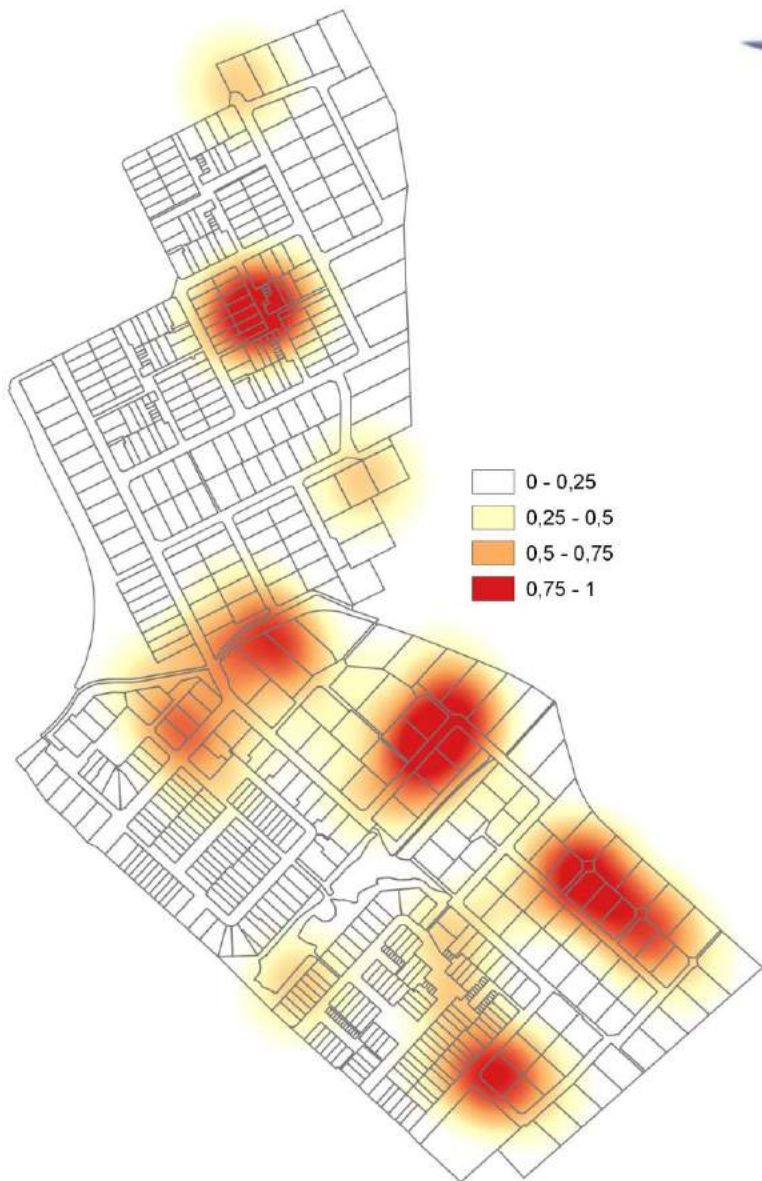

2008

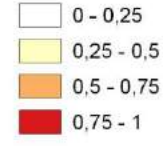
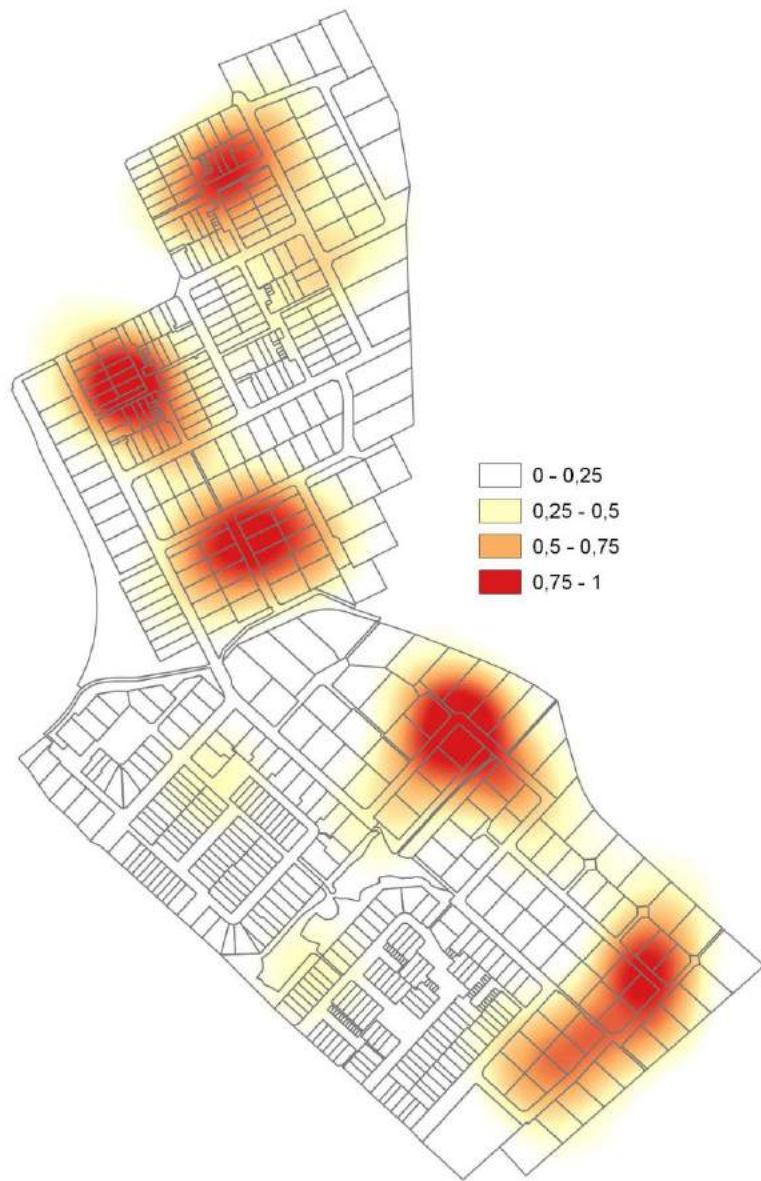

2017

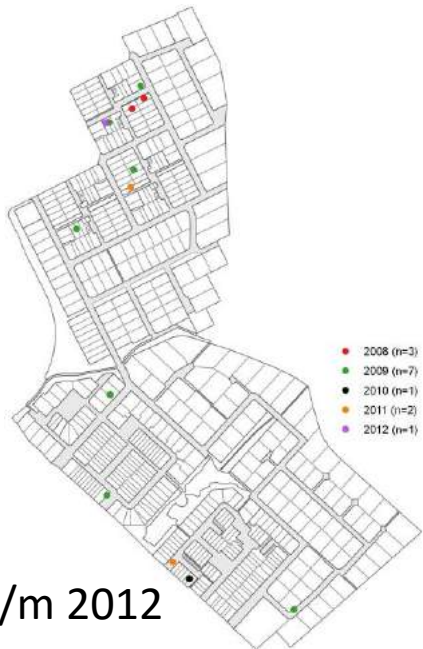

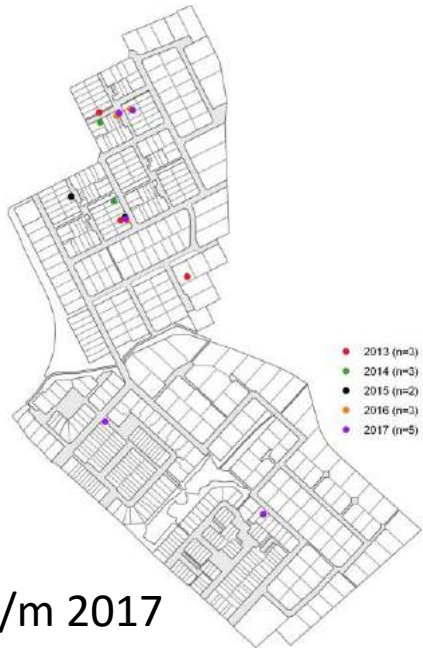
2008

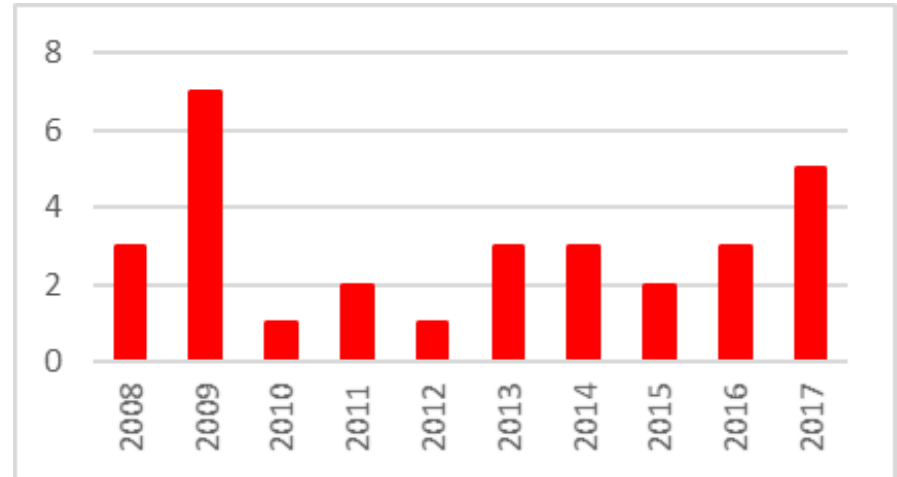
2017

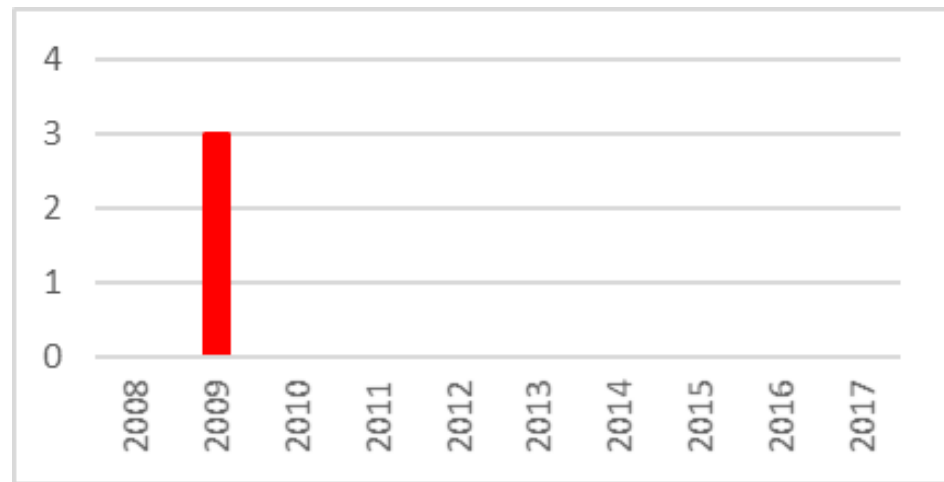

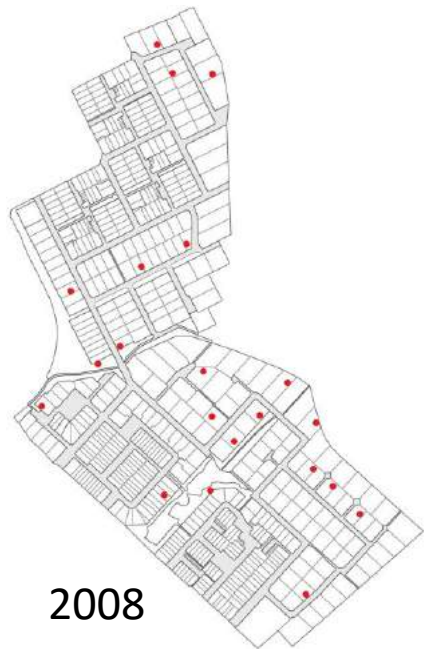
2008 t/m 2012

2012 t/m 2017

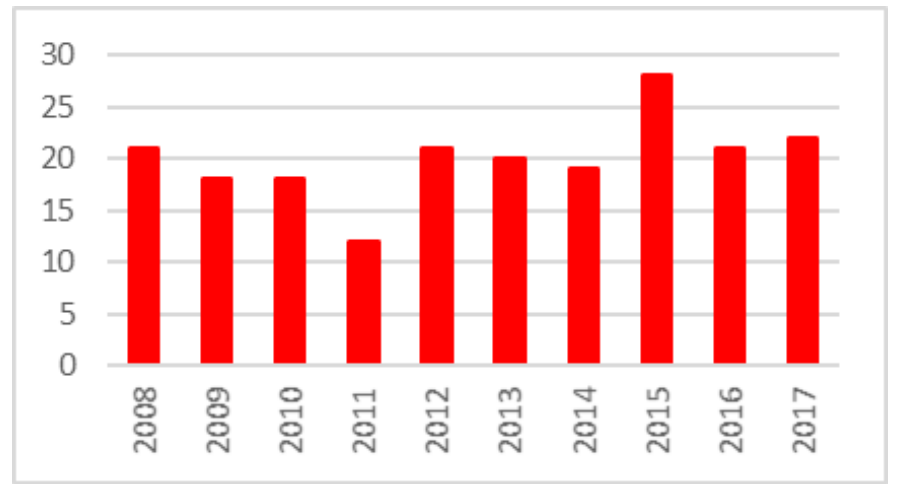

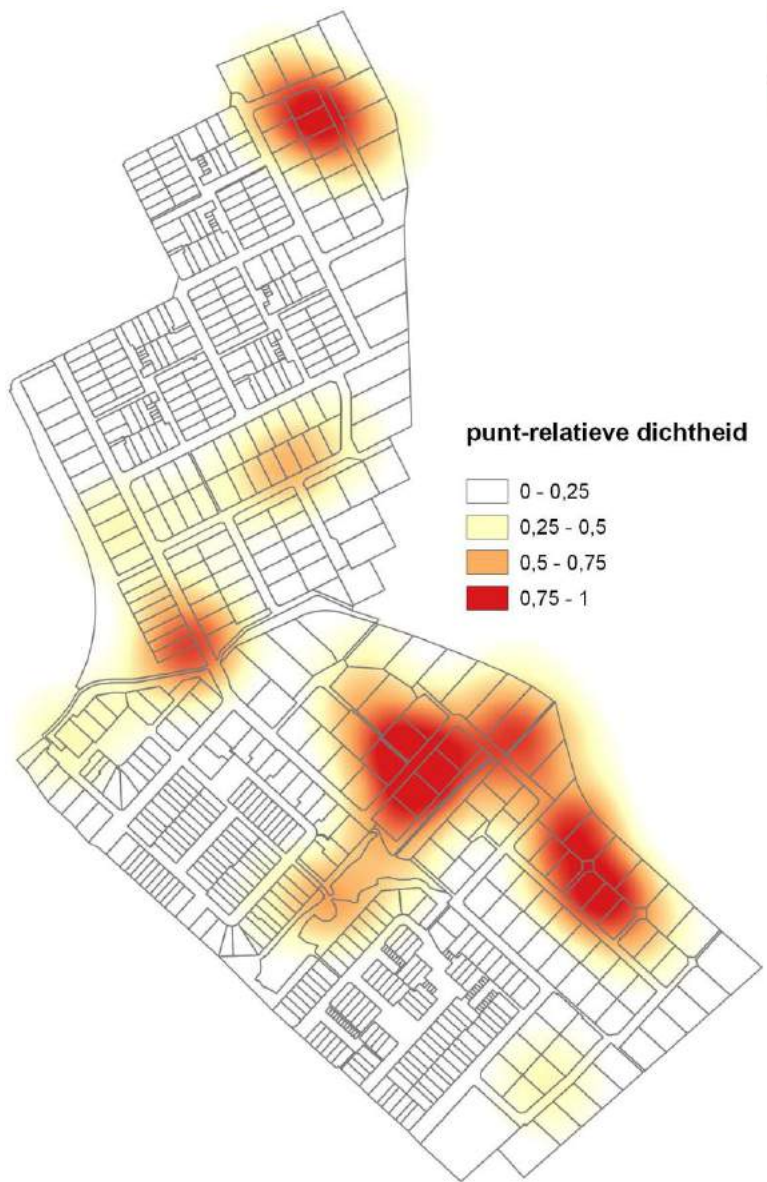

2008

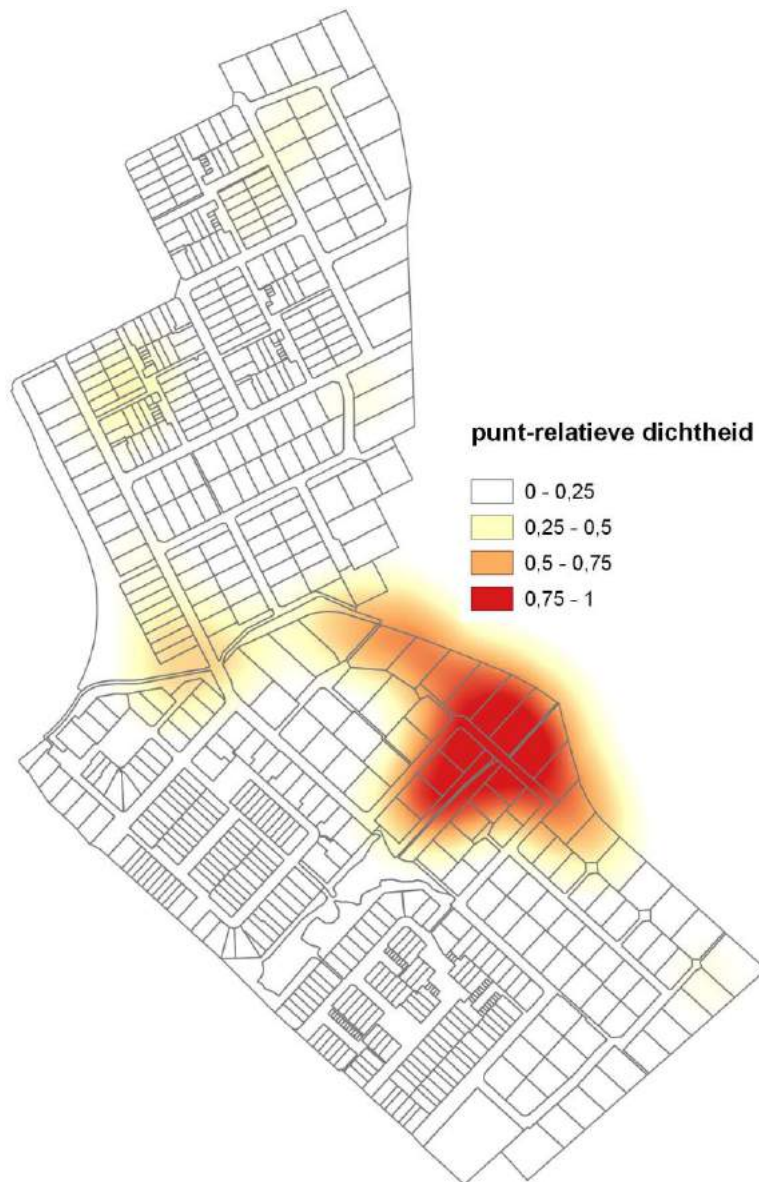

2017

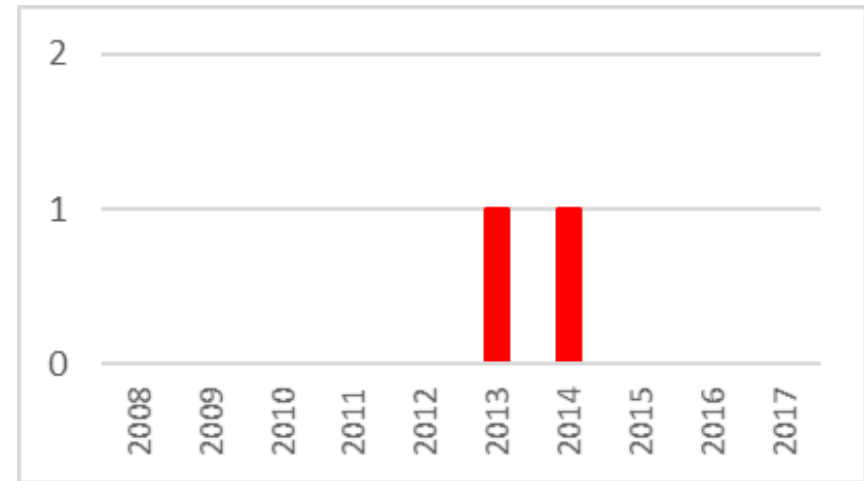
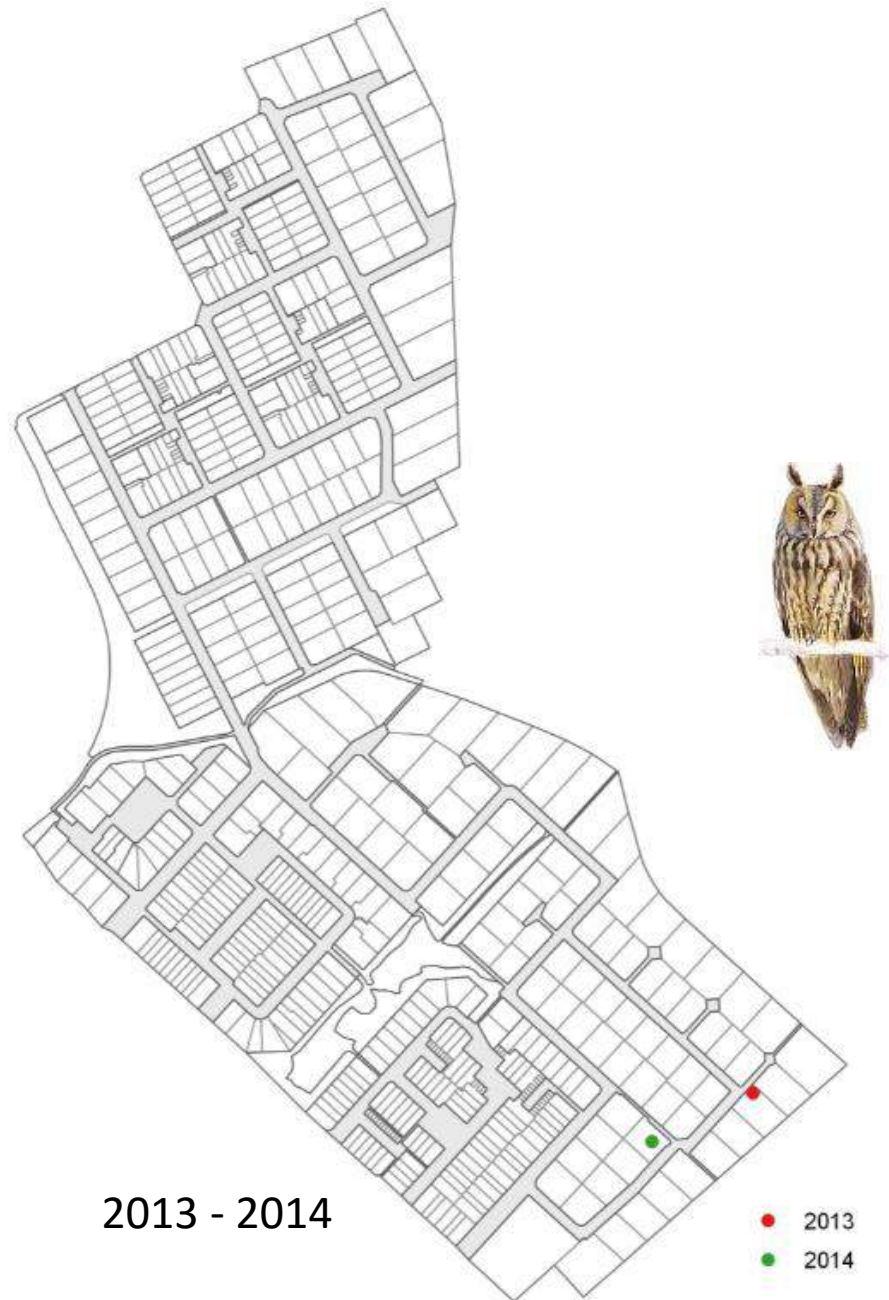

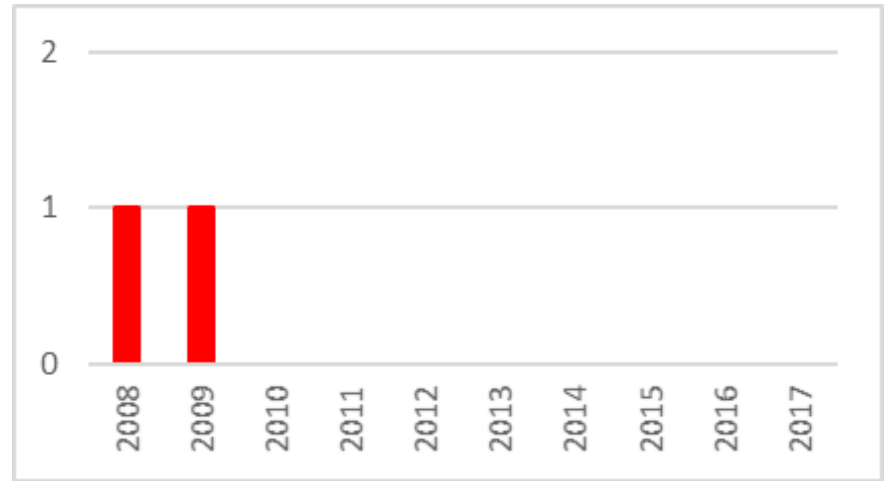

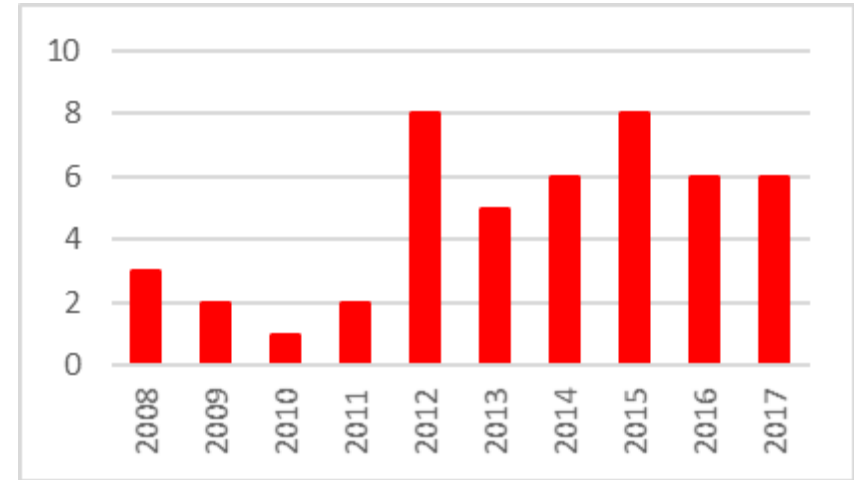
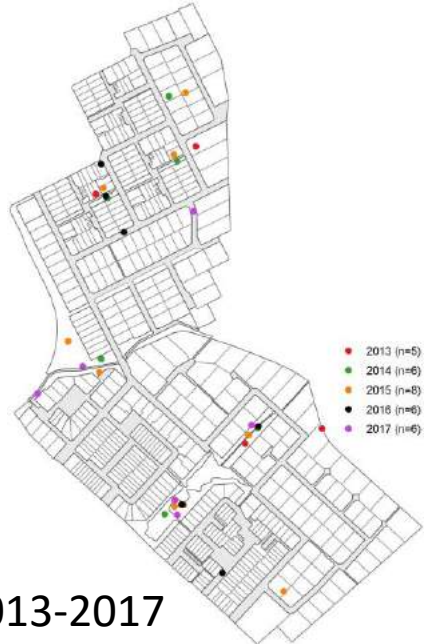
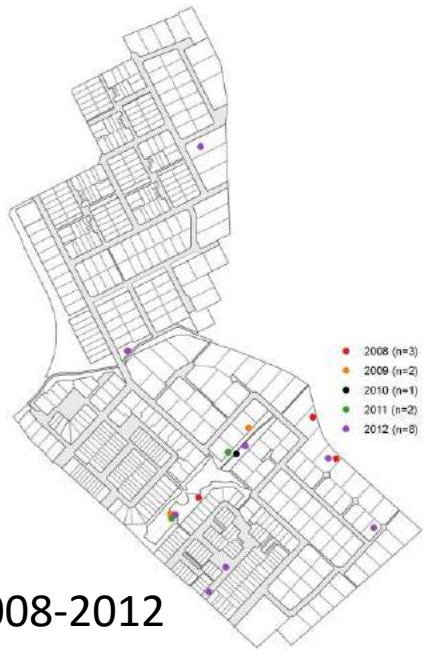
2008

2017

Top 5

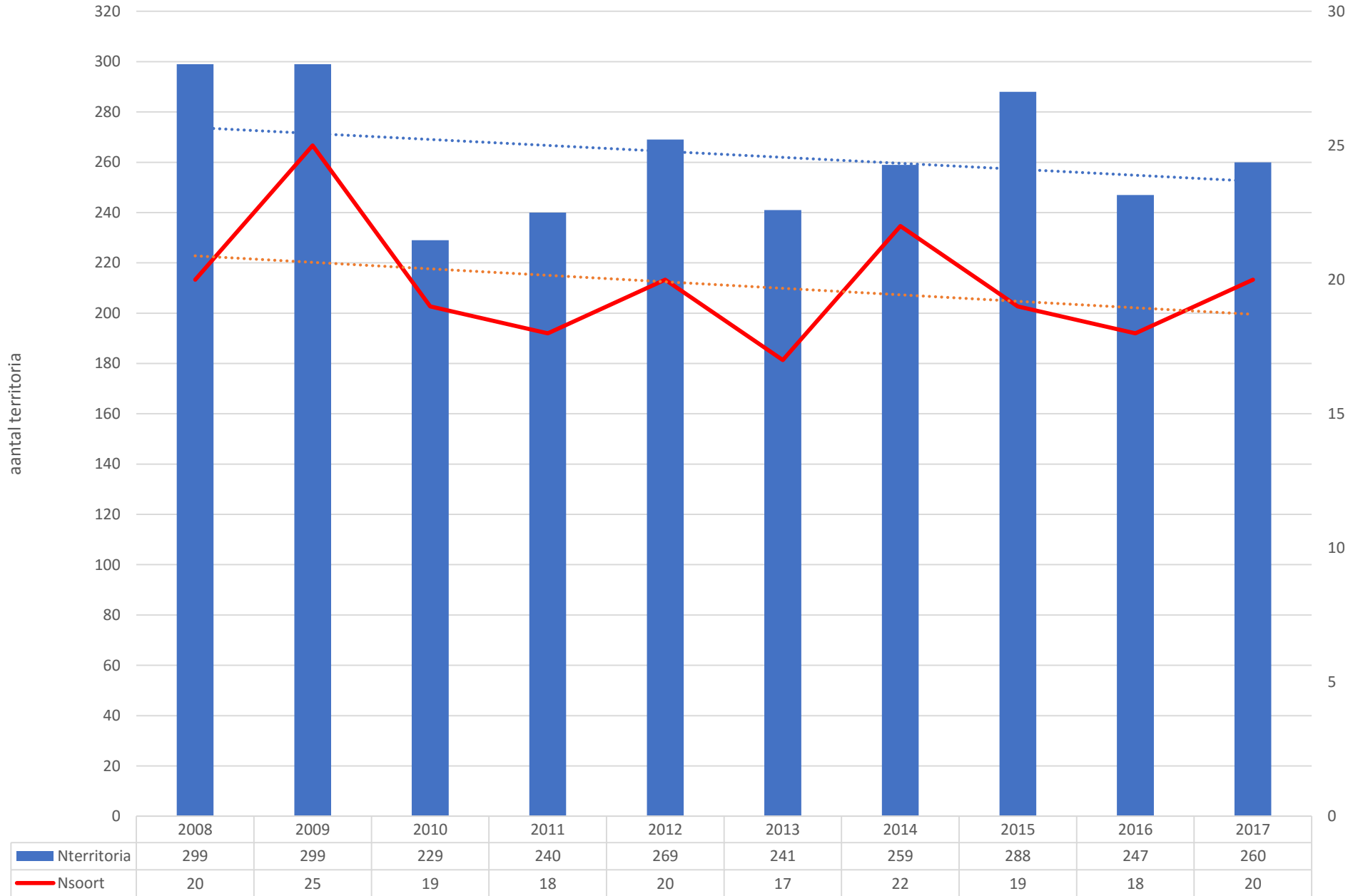
1. Merel
2. Koolmees
3. Turkse tortel
4. Winterkoning
5. Heggenmus

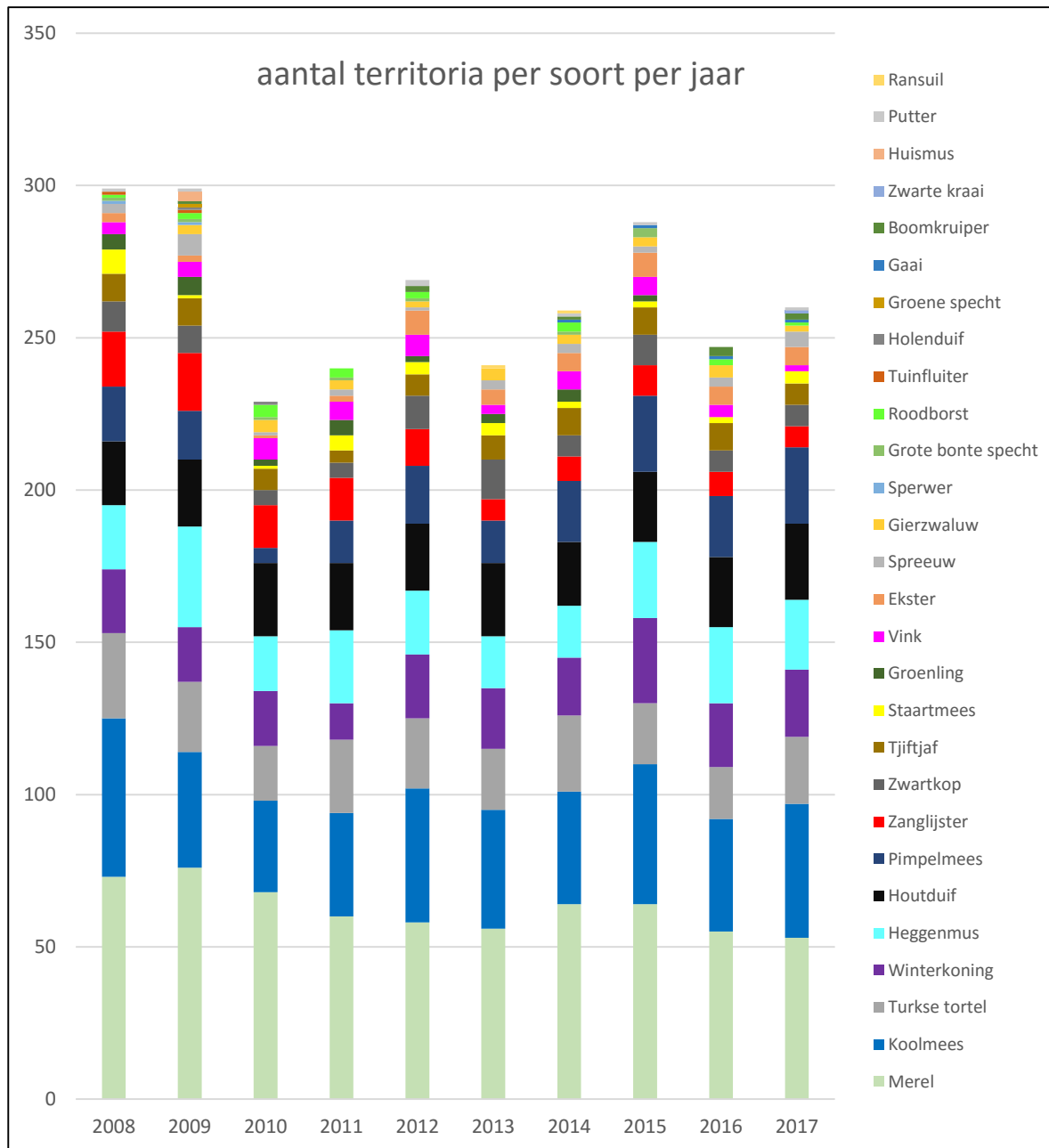
Hoogste aantallen in 2008/2009: 299

Totaal aantal soorten : 28

soort	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	trend
Sperwer	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	
Holenduif	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	
Houtduif	21	22	24	22	22	24	21	23	23	25	
Turkse tortel	28	23	18	24	23	20	25	20	17	22	
Gierzwaluw	0	3	4	3	2	4	3	3	4	2	
Groene specht	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	
Gaai	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	
G. bonte specht	1	1	1	1	1	0	1	3	0	0	
Winterkoning	21	18	18	12	21	20	19	28	21	22	
Heggenmus	21	33	18	24	21	17	17	25	25	23	
Roodborst	1	2	4	3	2	0	3	0	2	1	
Merel	73	76	68	60	58	56	64	64	55	53	
Zanglijster	18	19	14	14	12	7	8	10	8	7	
Tuinfluitier	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	
Zwartkop	10	9	5	5	11	13	7	10	7	7	
Tjiftjaf	9	9	7	4	7	8	9	9	9	7	
Staartmees	8	1	1	5	4	4	2	2	2	4	
Pimpelmees	18	16	5	14	19	14	20	25	20	25	
Koolmees	52	38	30	34	44	39	37	46	37	44	
Boomkruiper	0	1	0	0	2	0	1	0	3	2	
Ekster	3	2	1	2	8	5	6	8	6	6	
Zwarte kraai	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	
Spreeuw	3	7	1	2	1	3	3	2	3	5	
Huismus	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	
Vink	4	5	7	6	7	3	6	6	4	2	
Groenling	5	6	2	5	2	3	4	2	0	0	
Putter	1	1	0	0	2	0	1	1	0	1	
Ransuil	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	
N_{territoria}	299	299	229	240	269	241	259	288	247	260	
n_{soorten}	20	25	19	18	20	17	22	19	18	20	

aantal soorten en territoria

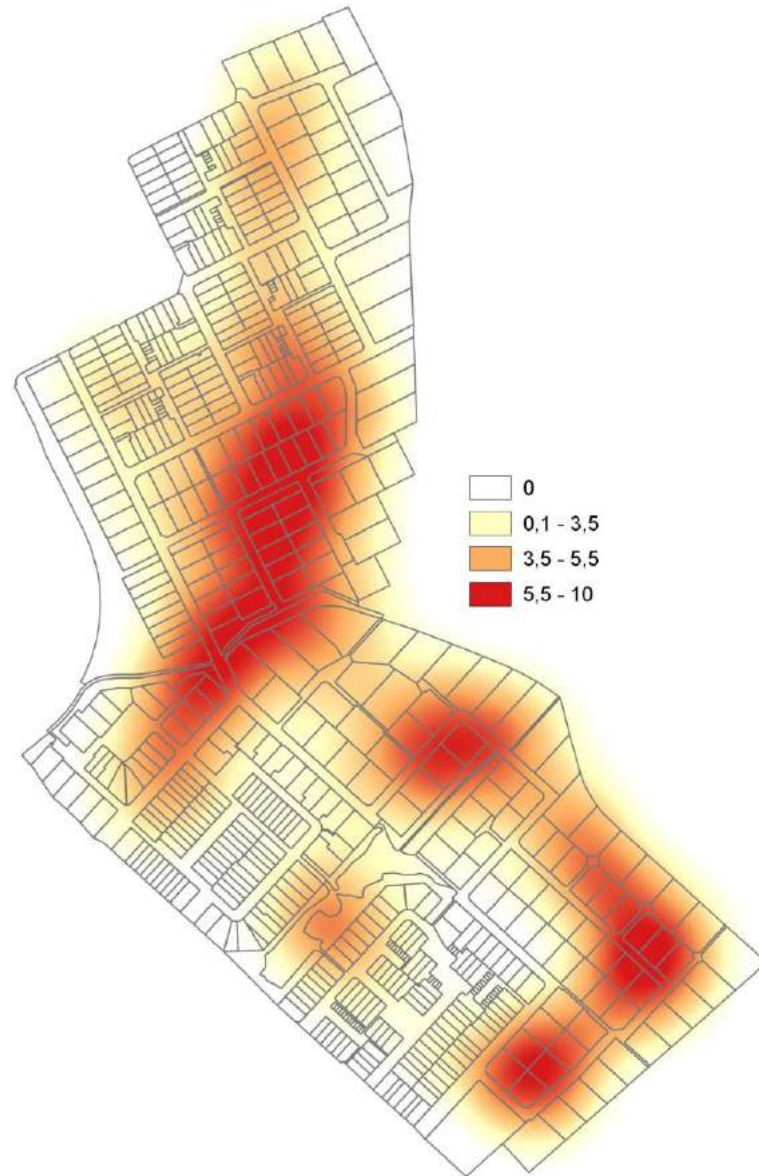

Top 5

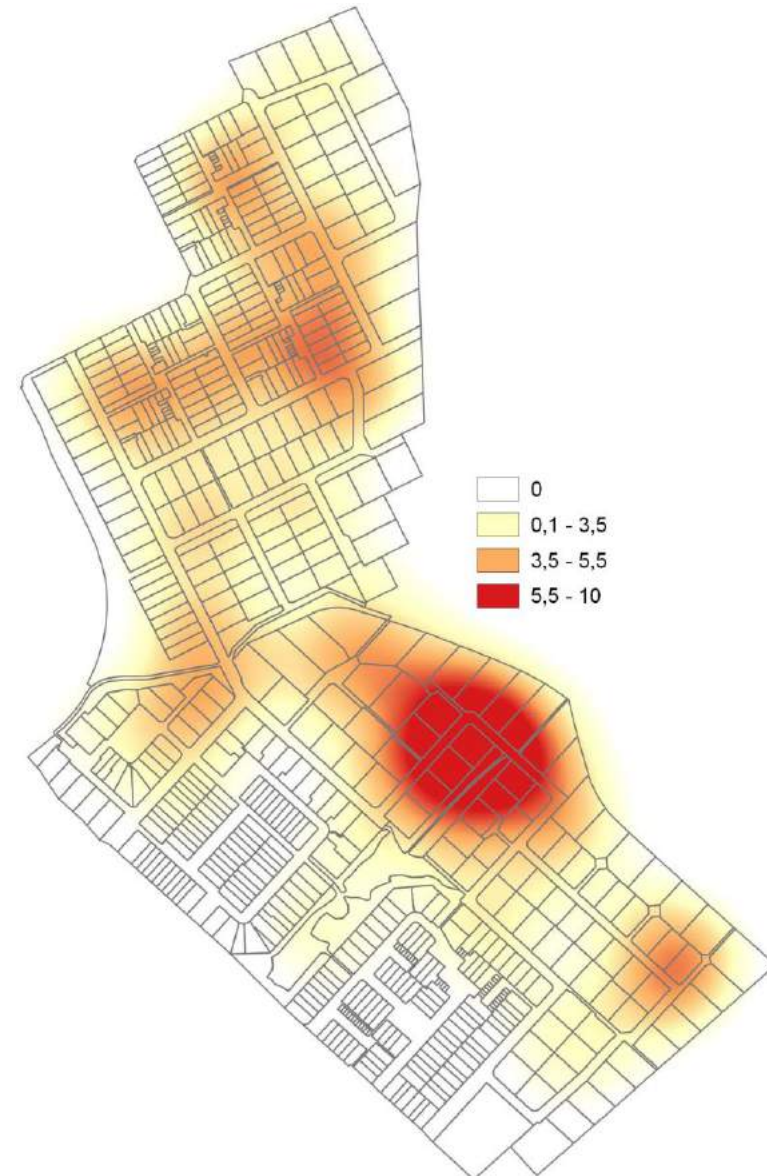
1. Merel
2. Koolmees
3. Turkse tortel
4. Winterkoning
5. Heggenmus

Totaal punt relatieve dichtheid 2008

2008

Totaal punt relatieve dichtheid 2017

2017

Verschutting

Verstening

Minder groen
→ minder
voedsel,
beschutting
en broed-
gelegenheid

**Overmatig
kappen**

**Kaalslag
broed-
gelegenheid
en
beschutting
abrupt
verdwenen**

Usutu-virus

15 augustus 2018

Derde jaar merelsterfte door Usutu-virus

Voor het 3e opeenvolgende jaar, worden Merels in Nederland getroffen door het Usutu-virus. Sinds eind juli 2018 is er een toename van het aantal meldingen van zieke en/of dode Merels bij DWHC en Sovon. De meldingen van zieke en dode Merels komen uit heel Nederland.

Merel / Diet Munsterman - Saalruga

Honderden meldingen van dode merels

Geplaatst op 19 oktober 2016

Gemelde en onderzochte dode merels 2018

Merel / Hans Perrens

Usutu-virus, de 'merel-ziekte' bereikt Nederland

Geplaatst op 20 september 2016

Legenda

periode, uitslag usutu

- ▲ juli, aug, positief (19)
- ▲ juli, negatief (4)
- ▼ 1e half jaar, negatief (7)
- in onderzoek (13)

Aantal gemelde dode merels t/m 14 aug

- 1 - 2 (501)
- 3 of meer (29)

Predatie

Als de huismus niet (meer) broedt, moeten bewoners voorzorgsmaatregelen treffen, zoals het regelen van alternatieve broedplaatsen met nestkastjes. Ook moeten ze het met gaas voor de mussen onmogelijk maken om nog onder het dak te komen.

Huismus zit bewoners en aannemers Lelystad dwars

© 24-02-2017, 11:06 AANGEPAST 24-02-2017, 16:09 REGIO

Aanbevelingen en maatregelen:

- Nest-, schuil- en voedselgelegenheid: verstening en verschutting terugdringen, aanbrengen van 'groene' afscheidingen en meer groen in de tuin zoals gras (wormen en emelten), heesters, besdragende struiken
- Houtrillen bieden beschutting, voedsel en nestgelegenheid
- Gefaseerd kappen en maaien openbaar groen
- Nestkasten(pannen) t.b.v. o.a. huismus, gierzwaluw, spreeuw, huiszwaluw, koolmees en pimpelmees
- Drinkgelegenheid in de vorm van vijver of drinkschaal
- Behoud bestaande bomen, biedt nestgelegenheid en beschutting aan diverse vogels en bevordert de groene dooradering in een wijk
- Laat her en der klimplanten (Hedera) langs bomen groeien, dit is een ideale slaappleats voor huismussen en geeft beschutting en nestgelegenheid aan verschillende stadsvogels
- Communicatie/voorlichting naar bewoners over meer tolerantie voor stadsvogels rondom hun woning in het broedseizoen specifiek voor huizenbewoners zoals huismus, gierzwaluw, huiszwaluw en spreeuw
- Communicatie/voorlichting naar woningbouwverenigingen, overheden (specifiek gemeente) en eigenaren van woningen over de beschermde status van stadsvogels bij onderhoud/renovatie en sanering/sloop van woningen

Zo kan het ook

Besdragende struiken

Meidoorn

Vuurdoorn

Lijsterbes

Hondsroos

Gelderse roos

Vlier

Klimop op schutting

Klimop (Hedera)

Wilde kamperfoelie

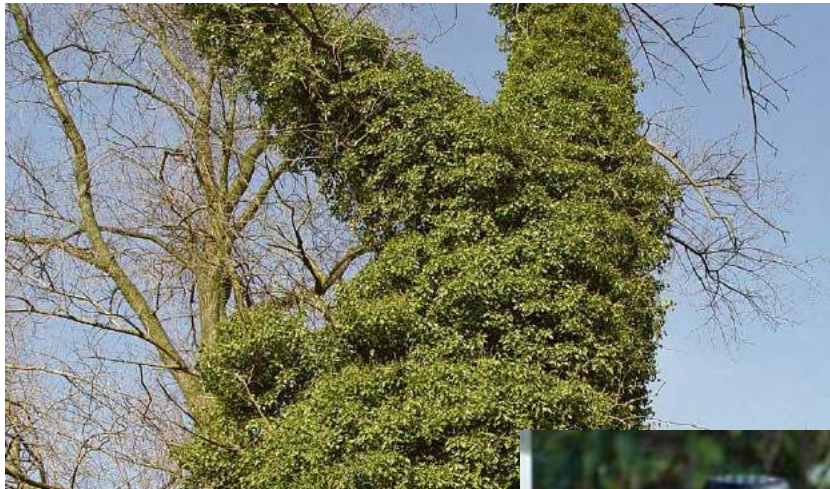
Blauwe regen

Wilde wingerd

Wilde wingerd

Steenbreekgemeenten

UNIE VAN WATERSCHAPPEN

Met Operatie Steenbreek willen wij iedereen in Nederland enthousiasmeren om de tuin te vergroenen

Beplanting

Tegels eruit, groen erin

Groene erfafscheiding

Regenwateropslag,
regenton

Vaarwel stenen, hallo groen!

In 2018 zijn ruim
177.000 tegels ver-
wijderd om plaats
te maken voor groen.
Geweldig!

In 2019 maken we
Nijmegen nóg groener.
Doe je weer mee?

Dank voor de prettige
samenwerking. Fijne
feestdagen en een
gelukkig 2019!

Team Operatie Steenbreek
Nijmegen

de bastei
advies voor samen en duurzaam

Operatie Steenbreek Nijmegen

www.debastei.nl/steenbreek

De mensen van de campagne Operatie Steenbreek lieten weten: "We naderen het einde van het eerste campagne-jaar Operatie Steenbreek in Nijmegen! Ons doel was om 100.000 tegels te vervangen voor groen. Met gepaste trots kunnen we melden dat de teller staat op 177.000 verwijderde tegels!"

Dank voor jullie aandacht

Zijn er nog vragen?